
Bibliotek
1800
Carl Muusmann
Kvindefængslet

Carl Muusmann

Kvindefængslet

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

I

Det er en tidlig januardag kort før nytår. En uhyggelig grå, trist og skidden morgenstund, der slet ikke synes at kunne få søvnen gnedet af øjnene for at vågne til dag.

Scenen er nede ved Knippelsbro. Tung og tæt hænger tågen over Christianshavn og hylder alt i sit uldne, fugtige tæppe. Over husene skimter man akkurat omridsene af manden på Frelserens tårn, der står på sin forgyldte kugle, som var han topfiguren i et kæmpemæssigt juletræ, der er glemt fra festen.

Foran den store dampmølle ligger sorte kulbunker som små, lave bjergkæder og foran dem de mørkmalede pramme, der i tågen ligner skumle, uhyggelige sørøverfartøjer.

Rundt om fra hører man de skarpe fløjt fra fabrikker og dampskibe. Underlige gennemtrængende lyde, der hver for sig klinger forskelligt og fylder luften som fugleskrig.

Nu begynder dampmøllens skorsten at udsende en lang, osende bomuldssky, der synes at blive hængende i dens hals uden at ville slippe. Et par blege, fremtittende lysstråler falder på Christians-kirkens grønne, rundpuldede hat og får dens fattige forgyldning til at glimte som et par overgemte pailletter på et gammelt, forjasket kostume.

I kanalen går det dybgrønne vand med stærk strøm og en underlig syngende lyd af tynd grødis drivende med som en flydende bunke glasskår, der knitrer og knaser mod hinanden og af og til sender små glimt som fra lynende diamanter gennem den grå tristhed.

En måge slår ned med spilede vinger, kredser en gang, strejfer vandspejlet og basker væk i tågen med sit magre bytte.

På Knippelsbro er lygterne endnu tændte. Som et bundt St. Hans-orme sidder fem blus ad gangen inde i de smudsige, fugtdrivende glaskasser og spejler små regnbuer i den våde luft. Fra de fire lygter, der står på hjørnerne omkring broklapperne, kan skinnet falde ned i vandet, hvor det tegner sig som lysende zig-zag-ål, der synes at have bidt sig fast i broens træværk, mens de ustandselig virrer med deres blanke ildhaler.

Brovagten kommer krybende ud af en lav dør i en af pillerne som en lænkehund af et hundehus. Han ånder i hænderne, så at der formelig står damp ud af ham, skutter skindet med en kuldegysning og slår armene over kors, mens han tramper i stenbroen. Han kaster et mønstrende blik ned mod Havnegade, hvor de store rødmalede dampere ligger tæt op til hinanden lig flydende murværk.

Sporvognene, der ustandselig er faret frem og tilbage med tunge bums over broens uregelmæssigheder, stopper op. De holder nu i rad, som små oplyste dukkehuse. Endnu er der kun få passagerer i dem.

Der kommer en damper gennem løbet!

Broklapperne hæver sig ganske langsomt, næsten spøgelsesagtigt som et kistelåg i en kirkekrypt ved midnatstid.

Damperen manøvrerer tungt og forsigtigt gennem broen, mens en motorbåd følger i dens kølvand med en febrilsk klapren, der minder om en lille køters utålmodige bjæffen.

Færdslen på broen er dæmmet op. En herre i pels og med kraven op om ørerne stamper utålmodigt og småbrummende i gangbrædderne, mens en logi-løs bisse med snadde i munden

forgæves prøver på at indlede en social diskussion om tidens arbejdsløshed.

Så lukker broen sig atter lige så hemmelighedsfuldt og lydløst, som den har åbnet sig. Fodgængerne farer frem med et ryk, som havde de fået et puf i nakken, sporvognsklokkerne klemter, trækvogne ramler videre, og den sparsomme trafik flyder atter lindt, langsomt og morgengnavent over broen.

Ovre fra dampmøllen, hvor hvide skikkelser dukker frem i de åbne luger, hører man nu dampspillets raslen og korte kommandoråb med brusten, ru morgenstemme, der åbenbart trænger til at klares. Lidt efter ser man da også døren gå i havne-caféen.

En båd kommer gennem kanalen.

Den ros af en mand i benklæder og en tynd, blå skjorte. For at holde varmen har han viklet et mægtigt, strikket tørklæde en to-tre gange om halsen. Han ser bleg og ussel ud og hoster ofte i den råkolde luft. Mange krummer er der ikke i ham, og båden skyder også kun en mådelig fart op mod strømmen.

I bagstavnen, der er omgivet med et lille, lavt rækværk af stærk jerntråd, ligger en mand henslængt ved roret.

Hans ansigt er tykt og rødt, bidt af vejr og hærget af spiritus. Næsen er opsvulmet og svampet. Det er ikke godt at vide, om han er en pranger eller en sildeskipper fra en af de små fangstskuder, som ligger derhenne og losser i hyttefade ved bolværket. Men han er i hvert fald noget i den retning.

Manden har et sejt væsen. Han er iført høje fedtlæders støvler med udstrittende stropper, tyk, tætsluttende stortrøje og en lodden kabuds. Han ligger og spytter langt fra sin smalle,

skråsaucede mund, som om han skød til måls efter et eller andet.

Pludselig høres der en underlig klaskende lyd, som når en karpe slår op i en andedam. Manden med tørklædet fisker med den ene åre og fanger en ugle, så at han går baglæns over sædet med benene i vejret.

"Hov, hov! små slag!" brøler sildeskipperen. "Er du skør i nakken, gamle?"

Manden med tørklædet har fortumlet rejst sig op i båden og siger:

"Det var da en ækel lyd. Jeg blev helt li'-som underlig ved det."

"Er du blevet rent rundtosset," svarer sildeskipperen og stirrer med sine store, blodskudte, forvågede øjne på færgemanden, der er blevet endnu mere bleg og gusten end før. "Lad os nu bare komme videre."

"Skal vi ikke se, hvad det var; jeg fik fat i sådan noget underligt blødt."

"Sludder! Lad os bare komme videre. Jeg har andet at bestille end at fiske døde katte eller en druknet hundehvalp."

Manden med tørklædet har imidlertid alligevel lagt bi og har grebet en bådshage. Han er nu i færd med at hale en stor, flydende bylt ind, mens sildeskipperen, hvis nysgerrighed er blevet vakt, ligger og ser til med en spekulativ mine. Man kan jo dog aldrig vide, hvad der kommer op.

Færgemanden har nu fået den store, drivende bunke helt hen til rælingen. Han løfter den op i vejret, mens det svupper, og vandet tapløber som fra en si.

Det er bunden af en kurv, hvis overdel synes at være skåret bort af isen, hvorefter resten er sejlet videre med strømmen.

"Smid det ud igen, det skidt," siger sildeskipperen. "Det er ikke værd at spilde tid på det ragelse."

Men manden med tørklædet står med stirrende øjne, og tænderne klaprer i munden af morgenkulde og skræk.

"Uh nej, uh nej!" siger han, mens hans blik er som naglet til kurven. "Hvad er dog det, der ligger på bunden?"

Sildeskipperen rejser sig. Nu er han ked af det vrøvl og vil selv se, hvad der er på færde.

Han skræver hen over sædet og kigger ned i kurven. På bunden ligger en bylt af gammelt sækketøj og avispapir. Ud af bylten stikker der noget, der må være mere end almindelig uhyggeligt, for sildeskipperen er ikke en mand med nerver. Alligevel vender han sig bort med alle tegn på væmmelse og siger:

"Det skulle vi hellere have ladet sejle i sin egen sø. Det kommer der af at skulle stikke næsen i alting. Nu kommer vi bare i roderi og ulejlighed."

"Skal vi så ikke hellere smide det ud igen," siger manden med tørklædet og gør en bevægelse, som om han vil lade kurven og dens indhold gå til søs igen.

"Nej, stop en halv!" siger sildeskipperen. "Ku' vi være blevet fri for den komedie, så havde jeg helst set det. Men nu hjælper der ingen kære mor! Nu kan vi ligeså godt springe som krybe i det. Ellers risikerer vi at komme i fedtefadet."

"Men der er jo ingen, der har set det."

"Politiet har et øje på hver finger!"

Nævnelsen af politiet synes at have en ganske særegen virkning på manden med tørklædet. Han stiller forsigtigt

kurven på bunden af båden, griber årerne og sætter sig til at ro med korte, hastige tag.

Et øjeblik efter lægger båden til ved færgebroen på Christianshavns-siden.

2

Så snart de to mænd var kommet i land efter at have fortøjet båden ved bolværket, tog de kurven imellem sig og gik ud ad Torvegade.

Der var nu en så stærk trafik i den smalle gade med de endnu smallere fortove, at det var vanskeligt nok for to mennesker at gå side om side end sige da, når de bar noget imellem sig. Det manglede da heller ikke på knubbede ord, stød på albuerne og højlydte varsko fra arbejdsvogne og amagerbønder.

Da de to mænd var nået ud for Christianskirken, gik det imidlertid glattere, idet sildeskipperen med et ryk drejede til venstre ned ad den mindre befærdede Strandgade. Drejningen var så skarp, at manden med tørklædet var ved at snuble og falde over sine egne ben.

Nede i gaden var der endnu lys i den store, grønne lygte foran politistationen, hvis lokaler ligger i stuen i det smukke, gamle hus, nummer 26, der med sin kønne fronton tager sig helt stateligt ud.

Sildeskipperen, der stadig var et skridt foran sin ledsager, trak i forvejen over gaden, og ind gennem den lange, mørke port, som kun sparsomt oplystes af et enligt gasblus.

Trapperne var brede og gammeldags med udskårne gelændere, og over døren til stationen var anbragt et mærkeligt basrelief, der forestillede et fyrtårn, ved hvis fod der gyngede et skib i de oprørte bølger.

Inde i det forreste, store værelse var der en del postyr og skænderi mellem den vagthavende betjent og et par natteravne, der efter at have sovet rusen ud i detentionslokalet nu var blevet klar over, at de slet ikke havde været fulde.

De to mænd blev stående henne ved døren.

"Hvad vil De?" Spurgte betjenten.

Sildeskipperen, der var sig bevidst, hvilken rolle han i øjeblikket var i færd med at spille, sagde kort og med en vis højtidelighed:

"Vi har fundet et barnelig i havnen."

"Et barnelig?"

Der blev pludselig stille i lokalet. Selv de højrøstede mænd, af hvilke den ene havde truet med at skrive om politibrutalitet i et af småbladene, forstod instinktmæssigt, at deres egen sag var lapperi mod dette.

Klokken slog halv otte på uret.

Den vagthavende viste med en håndbevægelse de to mænd ind i det næste værelse til overbetjenten, der netop var i færd med at gøre sig klar til opbrud, når afløsningen kom klokken otte. Det havde været en lang vagtnat fra den foregående aften klokken elleve, og der var ikke passeret noget af interesse.

Overbetjentens lidt fortinnede øjne fik pludselig liv, efter at den vagthavende med et par ord havde givet ham underretning om, hvad der var på færde.

De to mænd – sildeskipperen stadig et skridt foran – trådte ind i kontoret, et bord blev skudt frem, og på dette lagde de den fundne kurv med dens uhyggelige indhold.

På et vink af overbetjenten blev døren lukket i for næsen af de to natteravne, der sammen med en tyk kone med en kurv på

armen havde begyndt at danne opløb i døråbningen.

Overbetjenten undersøgte forsigtigt kurvens indhold uden at sige et ord.

Da han var færdig, gik han hen til telefonen, der stod på bordet, og ringede først på politiassistenten, derefter på stationens læge.

Efter et kvarters forløb var der samlet en hel kreds af mænd om bordet, på hvilket kurven lå.

Lægen havde foreløbig kun kunnet konstatere, at barnet var ganske nyfødt, og at det var dødt. Men endnu var det ham umuligt at have nogen mening om, hvorvidt den læsion, der fandtes i barnets hoved, var tilføjet det før eller efter, at døden var indtrådt.

Sildeskipperen, der under disse forhandlinger havde fået en generende følelse af at være sat ud af spillet, tog nu pludselig ordet og sagde:

"Den sinkadus har han givet det!" Dermed pegede han ligesom anklagende på manden med tørklædet, der sank helt ned i de rystende knæ.

"Hvis jeg har kommet til at sla' til den med åren, så må hr. assingstenten tro mig, når jeg si'er, at det har været ganske uforvarendes."

"Vær De blot rolig, min gode mand, De skal ikke komme i nogen art forlegenhed, for barnet har i hvert fald været dødt, da De fandt det. Men hvis De tror, at De er kommet til at slå barnet i hovedet med åren, så sig det og hold Dem til sandheden. Det spørgsmål kan få stor betydning senere, hvis det skulle vise sig, at der foreligger et barnemord."

"Skal jeg sige, som sandt er, så fandt vi liget ved, at jeg mærkede, jeg slog med åren i noget blødt, så det lød helt ækelt."

"Det er godt!" sagde assistenten, mens sildeskipperen nikkede bifaldende ved tanken om, at det var ham, der havde fået fremdraget det spørgsmål, som efter assistentens udsagn senere kunne få stor betydning.

Man skred nu med megen forsigtighed til en grundig undersøgelse af hele kurven og dens indhold.

Hvad assistenten straks fæstede sig ved, var følgende nærmere omstændigheder:

Barnets svøb bar intet mærke eller navn, der kunne give nogen vejledning. Derimod var liget tilsyneladende i stor hast viklet ind i et nummer af "Berlingske Tidende". Det stykke af avisen, det var et tillæg til et morgennummer, på hvilket bladets titel fandtes, var ganske vist revet af, men af nogle retslige bekendtgørelser kunne man se, at det måtte være nummeret for onsdagen den 18. december samme år. Endvidere kunne man konstatere, at bladet ikke var revet i stykker, forinden liget var indpakket, men slidt fra hinanden, mens papiret var vådt, der var altså rimelighed for, at laser af bladet ville findes i den øverste del af kurven, som nu savnedes. Foreløbig måtte man da koncentrere sin opmærksomhed på at finde den anden del af kurven, der antagelig måtte drive om et sted i havnen, og på hvilket der måske også ville være et eller andet mærke, der kunne lede på et spor.

Mens lægen telefonerede til St. Johannes-stiftelsen efter en rustvogn, der kunne føre det lille lig ud til "La Morgue", hvor det skulle lægges i glaskiste, skrev assistenten derfor et avertissement til de forskellige blade. I avertissementet

opfordredes alle, der kunne give oplysninger om den kriminelle kurv, til at melde sig på Christianshavns politistation.

Derefter overgav assistenten sagens foreløbige undersøgelse til stationens dygtigste opdager, Jeppesen, efter nøje at have sat ham ind i alle detaljer.

Sildeskipperen og manden med tørklædet fjernede sig under mange skrabud og godmorgen'er, efter at de for alle tilfældes skyld havde opgivet deres adresse.

Opdageren, som sagen var blevet betroet, gav sig nøje til at undersøge avisen, i hvilken liget havde været indsvøbt.

Det var klart, at kurven kun havde ligget ganske kort tid i vandet, måske endog kun nogle timer, så at forbrydelsen, hvis en sådan forelå, var begået endnu samme nat. I så fald ville man let kunne overbevise moderen, dersom man fandt hende, om hendes brøde.

Var forbrydelsen begået om natten, så var det heller ikke rimeligt, at man behøvede at søge gerningsstedet alt for langt borte fra det sted, hvor kurven var fundet.

Efter disse almindelige slutninger tog overbetjenten fat på studeringen af de enkelte avertissementer. Mange af dem var helt udviskede af vandet, men enkelte af dem kunne endnu nogenlunde læses, deriblandt ét, der begyndte således:

En kvinde, *der venter sin nedkomst, kan få et hyggeligt og stille ...*

Mere var det umuligt at læse trods alle anstrengelser. Men det var heller ikke nødvendigt at spilde tiden med denne undersøgelse, der måske slet ikke havde nogen betydning. Dog var det ikke værd helt at ignorere sporet. Overbetjenten kaldte derfor på en af konstablerne og gav ham ordre til så hurtigt som muligt at køre ind med den elektriske til Pilestræde og at

anmode om at måtte se, hvorledes det pågældende avertissement i sin helhed lød i "Blandede Bekendtgørelser" i "Berlingske Tidende"s 3. tillæg for onsdagen den 18. december. I avertissements-afdelingens arkiv ville man let kunne finde det pågældende nummer.

Derefter forlod opdageren stationen.

3

Da opdager Jeppesen var nået hen til Torvegade, spurgte han den patruljerende gadebetjent, om han havde set, hvor de to mænd, som var kommet ud fra stationen, var gået hen.

"I *Hyttefadet*," svarede politimanden og hilste til chakoten.

"Tak, det er godt!" – og opdageren fortsatte sin gang ned mod Brogade.

På hjørnet af denne og Torvegade ligger *Hyttefadet*. Det er en beværtning, der fortrinsvis søges af skippere, prangere og opkøbere.

I de tre små værelser, der er fyldt af en tung tobaksrøg, ser der i øvrigt net og hyggeligt ud. På væggene er der billeder af kongen og dronningen, malede landskaber og rørende fremstillinger fra Rocambole-romaner.

I det inderste værelses krog har værten og to skippere slået sig ned for at spise frokost. På disken ved siden af dem står der fuldt af lækre sager: sild, kolde, stegte rødspætter og en stor flæske-ribbenssteg med lysebrun, ternet svær. Under brødknivens guillotine ligger et langt, friskbagt rugbrød og strækker hals som i længsel efter at blive parteret i skiver. Konen i huset er selv ivrigt beskæftiget med at lave maden i stand til gæsterne.

Ved et lille bord i det andet hjørne af værelset sidder sildeskipperen, der har budt manden med tørklædet på en forfriskning ovenpå den overståede forskrækkelse. Det er dog vistnok mindre af menneskekærlighed, at sildeskipperen har

vist denne flothed, end fordi han er ved at sprække af utålmodighed efter at fortælle om morgenens eventyr og ønsker at have et vidne med, der kan bekræfte hans ord, hvis nogen skulle drage dem i tvivl.

Han vedbliver da også at tale så højt og så længe med manden med tørklædet, der grådigt slubrer en stor balle kaffe i sig med tilhørende boller, at det til sidst lykkes ham at fange de andres opmærksomhed.

"Har der været noget på færde til morgen?" spørger værten fra sin hestehårssofa, der står op mod væggen, og fra hvilken han kan kaste et feltherreblik over hele lokalet.

Det er dette spørgsmål, som sildeskipperen har ventet på, og han begynder nu at berette om, hvad der er hændet, mens han bruger mange ord og mager sig i den spænding, han fremkalder. Konen bag disken synker ned på en stol med hænderne i skødet, to sømænd, som har siddet og spillet om en omgang med en roulet, der er dannet som vindrosen på et kompas, rejser sig og tropper op i døren. Flere følger eksemplet. Hver gang der kommer en ny tilhører, begynder sildeskipperen forfra. Det truer med, at historien aldrig skal få ende. Til sidst bliver den dog færdig, og historien går nu fra bord til bord inde i de andre værelser.

Opdageren er imidlertid kommet ind og har taget plads lige ved døren, mens han lytter til beretningerne, der antager mere og mere fantastiske dimensioner, og som gentages, så ofte en ny gæst træder ind, med tilføjelse af spørgsmålet, der allerede er blevet morgenens refræn:

"Di har vel inte set kurren?"

Nu går døren op, og en mand i hvidt tøj viser sig. Han er ovre fra dampmøllen, og han får straks hele ladningen med tilhørende spørgsmål:

"Di har vel inte set kurren?"

Mølleren bliver stående midt på gulvet og nikker hemmelighedsfuldt uden at svare. Alle blikke begynder at vende sig mod ham, og der lyder fornyede spørgsmål: "Har di set kurren?"

Mølleren nikker atter gentagende og siger:

"Det er i hvert fald ikke umuligt."

Opdageren rejser sig og går henimod ham. Idet han trækker sit politiskilt frem bag vesten, siger han strengt:

"Kan De give nogen oplysning, eller er det bare snak?"

Mølleren ser næsten fornærmet op og ned ad opdageren, så svarer han endelig langsomt og sindigt:

"Nej, det er aldeles ikke snak."

"Godt ord igen; men så fortæl, hvad De ved. Der er allerede udsat en dusør til den, som kan give oplysninger om kurven."

Nu er det værtens og hans gæsters tur til at rejse sig for at stimle sammen i døren. Sildeskipperen ser noget gnaven ud ved helt at være distanceret som interessant mand.

Mølleren er nu begyndt at forklare:

"Jo, ser De, da jeg går fra møllen over Halberstadts Plads, så er jeg jo blevet li'som noget beskidt om fingrene, og properhed er en møllerdyd. Derfor så går jeg hen ved bolværket, sætter mig ned og vasker hænderne i vandet.

Ovre ved en af kulprammene står en fyr og griner i sit sorte fjæs og si'er:

'Det er farligt, så du er fin på det. Skal du ikke ha'e et håndklæde og tørre dig på?'

I det samme tager han en bådshage, og med den fører han noget hen til mig, der ligner en svømmende karklud. Jeg tager det og smider det op på land. Det var overdelen af en kurv, der havde været tilbundet med et stykke sækkelærred, som kun var sprættet op på den ene side, mens den anden side endnu var fastsyet. For at more den sorte fyr, tørte jeg mig i det våde tøj og råbte over til ham:

'Tak for det, kammerat!'"

"Og hvor længe er det siden?"

"Det var lige nu. Det må ligge derovre, hele grej'en."

Hyttefadet er nu i fuldt opbrud. Alle rejser sig og strømmer ud på gaden. I spidsen mølleren, tæt fulgt af opdageren, og efter dem alle de øvrige gæster. På Halberstadts Plads bliver der formelig opløb, mens folk fra *Havnecaféen* strømmer ud på den lille terrasse for at se, hvad der foregår nedenunder.

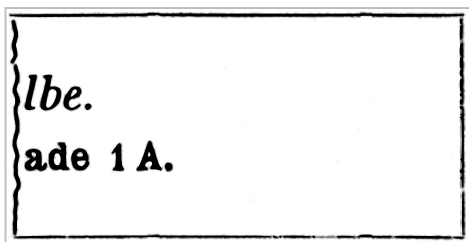
Mølleren går lige hen til det sted, hvor han har lagt den ilanddrevne kurv. Den er der stadig på samme plads som før. Den sorte fyr ovre på kulprammen griner ikke mere. Han kan ikke forstå, hvorledes det stykke ragelse pludselig har fået sådan en interesse.

Opdageren er ivrigt optaget af at undersøge den kriminelle genstand. At det virkelig er overdelen til den kurv, i hvilken barneliget er fundet svømmende, er der ikke nogen tvivl om. Det er i sig selv en opdagelse af betydning, men han kan allerede nu gøre en hel række andre interessante observationer.

I kurvens kanter findes stumper af avispapir, der ganske rigtigt – efter de trykte bogstaver at dømme – hører til

"Berlingske Tidende".

Ved den ene kurvehank er bundet et lille stykke pap. På dette har adressen været angivet. Papstykket er imidlertid revet midt over, så at man kun kan se halvdelen af adressen:

lbe.
ade 1 A.

Tværs over sækkelærredet, der har været bundet over kurven, er indholdet angivet i store, sortmalede bogstaver som: *Frugt*. Af et stempel kan man se, at afsendingsstedet er Nakskov.

Foreløbig er der ikke mere at få ud af undersøgelsen, men opdageren, der er blevet fulgt med spændt interesse af det forsamlede publikum, synes også at være fuldt tilfreds med dette resultat.

Han putter en notesbog, i hvilken han har gjort nogle optegnelser, i sin lomme og siger til mølleren:

"Det er bedst, at De selv bringer Deres fund hen på stationen, for at De kan være sikker på at få Deres dusør."

Mølleren tager kurven og forsvinder op ad Torvegade, mens sildeskipperen ærgerlig stirrer efter ham. Han er nu selv helt ude af sagaen. Nogle drenge, der har fået færten af, at der er sjov i gaden, løber et stykke efter mølleren, piftende i fingrene. Så fanges deres opmærksomhed af en fuld sømand, som en betjent er i færd med at få bakset op i en droske, og de opgiver forfølgelsen.

Opdageren har imidlertid ad Brogade ligeledes begivet sig til stationen. Betjenten er endnu ikke kommet tilbage, skønt der

allerede er gået over en time, siden han blev sendt af sted. Opdageren går spændt og febrilsk op og ned ad gulvet, da mølleren træder ind med sit fund, på hvis modtagelse man allerede er forberedt.

Det ringer på telefonen inde fra byen. Den vagthavende melder, at det er forespørgsel, om opdagelsesbetjent Jeppesen er til stede.

Opdageren går ind i det lille med filt forede rum, hvor man kan tale ugenert. Det er betjenten, der melder, at han har måttet vente på bladkontoret, da man ikke straks har haft tid til at slå efter. Nu har man imidlertid fundet det pågældende nummer. Under avertissementet, der lover et stille og hyggeligt hjem for en kvinde, der venter sin nedkomst, står:

Enkefru Schwalbe. Brogade 1A.

Opdageren fyldes af jægerens glæde, når han har fundet vildtets spor. Hans stemme bliver oprømt og elskværdig, mens han takker for den ekspeditte oplysning, der falder så herligt i tråd med bogstaverne på adresseskiltet, som sidder ved kurven.

Lovens sværd hænger nu i en tråd over et skyldbetynget hoved.

Opdager Jeppesen skynder sig atter ud på gaden.

Klokken slår ni fulde slag fra Frelserens kirketårn.

4

På hjørnet af Brogade, tæt ved siden af "Den grønlandske Handel"s store, skumle bygning, ligger der et ejendommeligt hus.

I de store dage, da Christianshavn spillede den dominerende rolle i den københavnske forretningsverden, har dette hus åbenbart tilhørt en af de rige, ansete købmandsfamilier.

Man ser det ikke blot på dets fornemme ydre, der med forsiringer og altaner hæver sig op lige fra vandspejlet, og som ved aften i måneskin lader det spejle sig i kanalens vand som et gammelt venetiansk palæ.

Men indtrykket af fordums pragt er endnu tydeligere, når man kommer indenfor og op ad de brede, lavtrinede trapper med de udskårne trægelændere.

En gang har værelserne været store, luftige og herskabelige. Men de har ikke mere passet til tiden og pengene. Ved opmurede vægge er rummene blevet delt på den mest vandalske måde, så at man hist og her i det høje loft ser et bibelsk relief skåret over. Huset er alt for forfaldent til, at det længere kan tilfredsstille et virkeligt herskab. Så har man måttet gøre værelserne så små, at der er mulighed for at leje dem ud til jævnere lejere end de, for hvem de oprindelig er bestemt.

Til dette hus var det, at opdageren ilsomt styrede sine skridt. Han gik op ad de brede, knagende trin til tredje sal.

På døren var der en række visitkort, hvis navne opdageren noterede i sin bog. Så ringede han på.

Det varede noget, inden der blev lukket op. Endelig hørte han dog listende skridt inde i gangen, og døren åbnedes. En lille kone kom til syne. Hendes ansigt var rynket og indskrumpet. Hele hendes spinkle, lidt skrutryggede skikkelse var indhyllet i et stort, strikket, rødt sjal. Enderne af det holdt hun sammen over brystet med et par blåfrosne hænder, der bar muffedisser på håndleddene. Hun rokkede sig frem på et par store filtsko, der næsten helt dæmpede lyden af hendes små, korte skridt.

"Hvad ønsker De?" spurgte hun og så op på opdageren. "Vil De tale med nogen her?"

"Ja, jeg vil gerne tale med Dem, hvis De har et værelse, hvor vi kan være ganske ugenert."

Den lille kone så forbavset og spørgende op på opdageren, der fandt anledning til at tilføje:

"Jeg er fra politiet!"

"Fra politiet!" gentog den lille kone og lukkede døren helt op. "Jeg holder aldrig af, når der kommer politi i huset. Det vil jeg helst holde mig klar af, som en anstændig kone. Men det er vel ikke noget slemt. Kom kun indenfor, hr. politi. Vi kan gå ned i pigekammeret. Der sover jeg selv i denne tid for at få det mest mulige ud ved at leje til logerende. Det er hårdt nok alligevel at få lejen skrabet sammen, hr. politi, folk er så uarkkorate."

Opdageren svarede ikke på konens lange tale, som hun også halvt førte for sig selv. Han fulgte efter hende gennem en lang gang og et gammeldags køkken ind i et lille værelse, i hvilket der kun stod en endnu ikke redt seng og en malet kommode.

Konen tog en stol inde fra køkkenet, tørrede den omhyggeligt med et viskestykke og stillede den frem til opdageren, der svarede:

"Tak, jeg står helst."

Derefter fortsatte han:

"Hør, madam Schwalbe, de klager ovre på stationen over, at De er alt for langsom og unøjagtig med fra- og tilmeldelser af Deres logerende."

"Guj! jeg skal da ikke have en mulkt igen, hr. politi, det er så knapt i disse tider, at jeg ikke ville vide mine levende råd, hvor jeg skulle skaffe de penge fra."

"Nej, i hvert fald så snakker vi ikke mere om det i dag. Det er noget andet, jeg vil tale med Dem om. Det er for resten ikke noget, der angår Dem selv, men De må hjælpe mig og svare mig ordentligt og i overensstemmelse med sandheden på alt, hvad jeg nu spørger Dem om."

"Ja, det kan De være evig forvisset på, at jeg skal," svarede madam Schwalbe, der følte sig kendelig lettet ved opdagerens ord, og i hvem nysgerrigheden nu også var kommet op.

"De fik i efteråret en kurv frugt sendende, ikke sandt?"

"Jo, det ved den godeste Gud, jeg gjorde. Men det er der da ikke noget ondt i? Det var de dejligste æbler, de ligger bredt ud her på bunden af skufferne, hvis hr. politiet vil smage et af dem."

Med disse ord trak konen en af skufferne ud, og man hørte en rullende lyd som et lille tordenvejr.

"Nej tak! Men sig mig: hvem sendte Dem de æbler?"

"Min søn, begribeligvis. Han er jo i gartnerlære nere på Lolland hos gartner Mathiesen på "Overrød" ved Nakskov. Guj,

drengen har da vel ikke stjålet frugten?"

"Nej, vist ikke. Men sig mig: hvor er den kurv, i hvilken De fik frugten?"

"Ja, jeg har såmænd tænkt på det næsten hver eneste dag og sagt til mig selv: Nu skal du se at få den kurv sendt tilbage. Men hver gang så blev det jo ikke til noget. Endnu forleden, da jeg gjorde i stand oppe på pulterkammeret til det stakkels lille skrog, så tænkte jeg såmænd på, at nu skulle det være alvor. Men det vil De da ikke gøre mig noget for?"

"Nej, vist ikke! Men hvem mener De med 'det stakkels lille skrog?'"

"Åh, det er hende amagerkonen, madam Sivertsen. Jeg ved ikke, hvad der er mellem de to. Men jeg var blevet madam Sivertsen lidt skyldig op mod jul, og så si'er hun til mig: Madam Schwalbe, si'er hun, nu sla'r vi en streg over mellemværendet mod, at De tager Alma, sålænge det står på."

"Sålænge det står på?"

"Ja! Jeg har et lille pulterkammer, som jeg aldrig tidligere har tænkt på at kunne leje ud. Det gjorde jeg så ryddeligt, så godt som det var muligt. Udenfor er der en balkom, for det har en gang været et meget fint hus her, hvor der har boet meget fine folk, ja, man siger gar, at der har været en ejer, der var millionær. Alt det gamle skrammel, som jeg i årenes løb havde fået samlet deroppe, stillede jeg ud på balkomen for at skaffe plads til en seng, hvori stakkelen kunne ligge."

"Og mellem det skrammel var også kurven?"

"Ja, den var såmænd, hr. politi. Og da jeg så den, tænkte jeg på: den skal du dog ved lejlighed se at få sendt tilbage til Svend. For Svend, det er nemlig min søn, der er i gartnerlære, og jeg

huskede, hvor glad han var, da han var lille, når han fik lov til at gå og rode oppe på pulterkammeret. Han havde fået sig en lang snøre, så at han kunne ligge helt oppe på loftet og fiske i kanalen. Det, syntes han, var så morsomt."

"Hænger balkonen da lige ud over vandet?"

"Ja, den gør såmænd, hr. politi."

"Og der er dør ud til den fra det rum, hvor hun, De kalder stakkelen, ligger?"

"Ja! det er der."

"Er døren låset?"

"Nej, den er såmænd ikke, for jeg kunne ikke finde nøglen, da jeg gjorde i stand."

"Godt! Vil De så lukke mig ind i det loftsværelse."

"Det kan jeg ikke, hr. politi. Det er synd for stakkelen, der ligger i sengen. Hun skulle gerne have lov til at være lidt i ro. Hun er så mat ovenpå anstrengelserne."

"Har hun født?"

"Ja, justement."

"Hvornår?"

"I går eftermiddags."

"Og De har endnu ikke gjort anmeldelse om fødslen?"

"Jeg fik ikke tid i går, hr. politi; det var min mening, at jeg ville have gjort det i formiddags."

"Det er lidt sent, min gode kone. Nå, men det er nu lige meget, men luk mig så ind."

"Kan det ikke vente til siden, hr. politi?"

"Nej, det må være straks. Jeg forlanger at blive lukket ind. Det drejer sig om en forbrydelse."

"En forbrydelse!" stammede værtinden og blev helt bleg, mens knæene rystede under hende, så at hun måtte sætte sig på sengekanten.

"En forbrydelse! At sådan noget skulle passere i mit hus."

5

Madam Schwalbe var gået i forvejen, og opdager Jeppesen fulgte tæt efter konen, der endnu rystede af sindsbevægelse.

Trappen snævrede sig ind, og trinene blev stejlere. Man standsede udenfor en dør, der var til at lukke med en krampe og en hængelås.

Madam Schwalbe ville straks gå ind, men opdageren greb hende i armen og holdt hende tilbage. Så blev de begge stående så stille som mus og lyttede.

Inde fra kammeret hørte man en stærk hulken, der af og til blev afbrudt af små snøft.

"Sikken hun græder, stakkelen! Bare der ikke er sket hende en ulykke!"

Opdageren svarede ikke. Han tog selv krampen fra, åbnede den knagende dør og trådte ind.

Det var et alt andet end hyggeligt rum. Ud mod taget løb væggen skråt ned, og midt i den var et dybt hak, i hvilket en glasdør rejste sig og førte ud til en art balkon, der var omgivet af et lavt jerngelænder. Døren var kun halvt tillukket, og kulden trængte isnende ind udefra.

Tapetet på væggen var fugtslået, og i loftet var der store gule skjolder. Forskelligt skrammel var stablet op i en krog og dækket med nogle gamle gardiner.

Op ad den ene væg stod en tarvelig jernseng.

På de forskellige farver i sengetøjets enkelte dele kunne man se, at det var skrabet sammen lidt allevegne fra.

I sengen lå en kvinde, der med et skrig havde trukket tæppet helt op til halsen, da hun så en mandsperson komme ind. Hendes blå øjne var rødkantede og udtryksløse af gråd. De stirrede tomme og forfærdede på de indtrædende.

Opdageren gik hen til sengen og lagde beroligende sin hånd på den stærkt afmagrede kvindes ene skulder. Hendes tynde hår strittede i tørre tjavser til alle sider under en lille kappe. Madam Schwalbe var gået hen til glasdøren og havde lukket den i med et vredt smæk:

"Hvordan er den kommet op? Hun kan jo ligge her og få sig en brystbetændelse eller noget værre. Hr. politiet må ikke tro, at det er min skyld."

Opdageren nikkede blot, mens madam Schwalbe fortsatte:

"Og det stakkels nyfødte nor, Herren må vide, hvordan det har klaret sig i den kulde. Det skulle såmænd ikke forbavse mig, om det var gået hen og himlet, for mange krummer var der ikke i det lille pjøvs."

Med disse ord bøjede madam Schwalbe sig ned over en stor spånkurv, der stod ved siden af sengens hovedgærde. I det samme slog hun imidlertid hænderne mod hinanden af forfærdelse og udbrød:

"Men Gud Fader i Himmelen, hvor er barnet henne!"

Fra sengen hørte man en voldsom, krampagtig gråd, mens den magre kvindeskikkelse, der lå i den, puttede sig dybt ned under tæppet, som ville hun gemme sig dér for den anklage, der nu svævede over hendes hoved.

Madam Schwalbe vedblev at skrige op:

"Hvor er barnet? Men så svar dog! Hvor er barnet blevet af, menneske?"

Opdageren tyssede atter på madammen og sagde:

"Det er ikke tid og sted til her at plage den stakkels kvinde. Hendes forbrydelse er desværre også kun alt for tydelig, uden at hun selv siger noget."

"Hvad har hun da gjort, hr. politi?"

"Hun har lagt barnet i frugtkurven ude på balkonen og kastet det i kanalen."

"I kanalen! – Ih! Jøsses bevares, det er jo dog forfærdeligt!"

Madam Schwalbe var under mange gentagne udbrud af skræk og forfærdelse ilet hen til glasdøren, som hun havde revet op.

"Ja, så sandt Herren hjælpe mig, er kurven borte. Men hvordan kunne De dog sådan straks finde ud af det, hr. politi?" tilføjede madam Schwalbe og stirrede på opdageren med åben mund, som om han var en troldmand.

Det var ikke langt fra, at opdager Jeppesen, skønt hele denne sag allerede begyndte at være ham lidt pinlig, følte en vis stolthed over madammens højtudtalte beundring.

"Nå, det var ikke så svært endda. Men nu må vi tænke på, hvordan vi skal få hende flyttet."

"Flyttet! Hun kan vist ikke flyttes i den tilstand, hun er i."

"Ja, det må lægen afgøre."

"De vil da ikke sætte hende i fængsel!"

"Nej, ikke just det. Men hvis det på nogen måde kan lade sig gøre uden livsfare, så må hun isoleres, indtil der kan optages forhør over hende, og hun kan erklæres for arrestant."

"Arrestant!" Madam Schwalbe udstødte dette ord med en sådan voldsomhed, at det også fandt vej til den stakkels kvinde, der havde rullet sig helt ned under tæppet. Nu blev dette

pludselig slået til side, og et forgræmmet ansigt med store, vilde øjne rejste sig op på en tynd, udtæret hals, mens stemmen vedblev at gentage i fortvivlelse:

"Jeg har ikke myrdet det! Jeg har ikke myrdet det!"

Opdagerens optræden, der hidtil næsten havde været elskværdig, blev nu mere kort og knap:

"Det er altid den samme historie. Selv om sagen er så soleklar, at det næsten er, som om man selv havde set på det hele med sine egne øjne, så begynder de dog altid med at nægte."

"Men jeg har ikke myrdet det. Jeg har ikke myrdet det."

"Lad nu være at hidse Dem op og vær bare rolig. Det kommer vi tidsnok til at tale om!"

Derefter henvendte opdageren sig til madam Schwalbe, og idet han med et blyant skrev nogle ord på et visitkort, rakte han hende det med den besked:

"Vil De skynde Dem så hurtigt som muligt med dette hen til doktor Helsing og bede ham komme, så snart han kan."

Madam Schwalbe, der var blevet helt oprevet af morgenens begivenheder, trippede forvirret af sted med sine små, korte skridt.

Opdageren gav sig derefter til at gå rundt i værelset, hvor han syntes at anstille forskellige observationer, som han noterede i sin lommebog. Patienten lå imidlertid og klynkede i sengen, mens hun med de store, forskræmte øjne fulgte alle den fremmede mands bevægelser. Af og til mumlede hun halvhøjt mellem tænderne, der klaprede i munden på hende:

"Jeg har ikke myrdet det! Jeg har ikke myrdet det!"

Opdageren syntes nu slet ikke mere at tage nogen notits af hende. Han var alt for ivrigt optaget af at undersøge en stump af en gammel avis, som han havde fundet på gulvet henne ved døren, der førte ud til balkonen. Han nikkede hen for sig med en tilfreds mine som en mand, der føler sig bestyrket i sine formodninger og sikker i sit forsæt.

Man hørte trin på trapperne. Det var madam Schwalbe, der forpustet kom med doktoren, som næppe nok kunne følge hende.

Opdageren vekslede sagte nogle ord med lægen, der beklagende rystede på hovedet og derefter gav sig til at undersøge patienten.

Lidt efter sagde han:

"Jeg mener ikke, at der er noget til hinder for, at vi flytter hende, når det blot sker med tilstrækkelig forsigtighed. Det er væsentlig hendes nerver, der er angrebne, og hun vil kun have godt af at komme under ordentlig behandling. Det vil jo også være vanskeligt for hele sagen at have hende liggende her længere."

"Netop, hr. doktor!"

"Vel, så tager jeg ansvaret på mig. Hent De så en droske, mens jeg bliver her og sørger for, at madam Schwalbe kan få patienten pakket ordentligt ind, så at hun ikke tager nogen skade på køreturen."

Da opdager Jeppesen kom ned på gaden, havde der allerede udenfor huset samlet sig en måbende klynge. Rygtet havde langsomt bredt sig om, at der var sket noget usædvanligt; hvad det var, vidste man ikke rigtigt: et ulykkestilfælde, en

forbrydelse eller noget andet mindst lige så interessant. Der var i hvert fald både politi og læge i huset.

Nu kom der en droske skrumplende over stenbroen i skarpt luntetrav. Det var et sikkert tegn. Det er, som om københavnske kuske altid får mere travlt end ellers, når de skal køre for politiet.

Sammenstimlingen voksede, og en uniformeret betjent troppede op:

"Passér gaden!"

Nu vidste man, at der virkelig var noget på færde.

Porten, der hidtil havde været lukket, blev åbnet, og en kvinde, der var så tæt indhyllet i tæpper, at man ikke kunne se hendes ansigt, blev hjulpet ud og lempeligt løftet op i drosken. De forreste madammer, der med kurve på armen bøjede overkroppen frem foran betjenten, mente, at der lød gråd bag tæpperne, og hengav sig derefter til allehånde gisninger.

Disse fik yderligere fast form, da en af de nærmest stående hørte, at opdageren, inden han selv sprang ind i vognen, sagde til kusken:

"Til Fødselsstiftelsen!"

Under hurraråb fra en flok drenge, der nu havde fået færten af, at der var sjov i gaden, satte drosken sig i bevægelse og rumlede over Knippelsbro.

6

Obduktionen af det lille barnelig havde konstateret, at lungerne havde fungeret, og at der altså havde været liv ved fødslen.

I øvrigt var resultatet derimod usikkert. Det lod sig ikke med bestemthed afgøre, hvorvidt barnet var død ved drukning, eller om det slag, det havde fået i hovedet, kunne have været medvirkende ved dets død. At dette sidste ikke havde været tilfældet, kunne man dog med nogenlunde sikkerhed konstatere ad anden vej.

Blandt dem, der havde været afhørt, var selvfølgelig også madam Schwalbe. Hun havde under afhøringen været meget betaget af, hvad der var passeret i hendes hus, og hun havde i alle måder givet sin logerende, Anna Berg, det bedste skudsmål. Hun havde vel forklaret, at barnet, ved hvis fødsel hun selv havde været hjælperske, havde været temmelig usselt, da det kom til verden. På den anden side havde hun imidlertid indrømmet, at da hun om aftenen før det formentlige drab skulle have fundet sted, havde set op på loftskammeret, lå barnet levende i kurven ved siden af moderens seng.

Mere kunne hun ikke oplyse.

Mens assessor Hævd, til hvem sagen var henvist, efter at arrestdekret var afsagt, indsamlede dette og andet materiale, lå Anna imidlertid ude på Fødselsstiftelsen i Amaliegade.

Det var et dejligt lyst værelse, i hvilket der var højt til loftet; og hver morgen, når Anna vågnede, kom hun til at tænke på,

hvor hyggelig stuen var i sammenligning med det tagkammer, i hvilket hun tidligere havde ligget.

Og alle var de venlige imod hende. Særlig var der en ældre sygeplejerske, der af og til sad ved hendes seng og talte med hende. Hun fortalte hende, hvorledes der for over hundrede år siden havde været en skuffe i hospitalets port. Den skuffe kunne enhver moder, der ikke vidste, hvad hun skulle gøre med sit nyfødte barn, trække ud for derefter at lægge den lille i den.

"Blev barnet så forsørget?" spurgte Anna med store øjne.

"Ja, det blev det!" svarede sygeplejersken.

Anna blev tavs, som om hun spekulerede på noget, og sygeplejersken sagde derfor til sidst:

"De tænker måske på, Anna, at hvis der endnu havde været sådan en skuffe, så var det ikke sket?"

"Nej," sagde Anna langsomt og rystede på hovedet. "Jeg tror ikke, jeg havde lagt mit barn i skuffen, for så havde jeg vel aldrig mere fået det at se, og så lille det var, så holdt jeg dog så meget af det, mens det levede. Men jeg tænker på, at det som skete, det var aldrig hændt, hvis jeg havde ligget i sådan et stort, lyst værelse og ikke på det uhyggelige loft, hvor jeg blev så forfærdelig angst."

Sygeplejersken strøg Anna over panden med sin bløde hånd og sagde:

"De skal ikke fortælle mig noget om den sag, lille Anna, vent med det, til De bliver spurgt. Jeg ønsker ikke at trænge ind på Dem."

Hele eftermiddagen lå Anna ganske stille og tænkte på, hvor gode menneskene var. Hun følte sig så vel mellem de hvide, friske lagener, mens der herskede den dybeste ro og stilhed

omkring hende. Fortiden syntes hende en ækel drøm, og hun tænkte kun på, hvor det måtte være dejligt at ligge sådan hele livet og udhvile sin træthed.

Men efterhånden kom kræfterne tilbage, og med dem længslen efter atter at bevæge lemmerne.

En dag sagde så sygeplejersken til hende:

"Stakkels Anna! Nu er de rask og skal udskrives."

Anna forstod ikke, hvorfor sygeplejersken havde sagt "stakkels". Det var da dejligt at være rask igen.

Men om eftermiddagen forstod Anna, hvad sygeplejersken havde ment, for så holdt der en droske udenfor, og i den blev Anna kørt til kvindearresten i den store, skumle bygning på Nytorv.

Hele aftenen græd hun i sin lille, uhyggelige celle. Hun forstod instinktmæssigt, at nu begyndte de onde dage.

Blot hun dog havde haft et eneste menneske, med hvem hun kunne tale, og som hun kunne have udøst sit hjerte for og bedt om råd.

Men der var slet ingen, der tog notits af hende. En dag blev hun så ført ud af cellen og op til assessoren. Han havde meget travlt, og han spurgte hende kun om hendes navn, alder og andre ganske almindelige ting. Derefter blev Anna igen sat ned i sin ensomhed. Og her mellem de trange mure vedblev hun et hundrede gange at fremkalde for sig selv billedet af, hvad der var sket hin skæbnesvangre nat, før politiet kom og hentede hende.

Sådan gik tre dage. Tre lange dage og nætter.

Så kom det andet forhør.

Assessor Hævd havde nu sat sig fuldstændig ind i sagen, der forekom ham så simpel og lige til, at det næppe ville kunne være forbunden med store anstrengelser at få arrestanten til at aflægge en fuldstændig tilståelse.

Anna Berg var blevet mere rolig. Hun havde allerede så småt vænnet sig til omgivelserne, der ikke længere gjorde det alt overvældende indtryk på hende, som da hun blev fremstillet første gang. Hun havde fået en vis tillid til kammerbetjenten, der havde talt mildt og venligt til hende, og hun syntes også, at assessoren så meget elskværdigere ud end første gang, mens han sad derinde bag skranken og alle sine lærde bøger.

Over Annas person var der da ikke længere den klynkende forknythed som i det første forhør. Hendes væsen var stille, men net og beskedent, og hendes kønne blå øjne havde fået deres tidligere tilforladelige og troskyldige udtryk. Hendes tarvelige påklædning var ordentlig, og hendes hår var redt glat tilbage på hver side af den lidt voksgule pande. Med al den energi hun rådede over, havde hun besluttet at fastholde sin uskyldighed i det barnemord, som man ville pådutte hende, og at sige hele den fulde sandhed, således som hun nu gang efter gang havde gentaget den for sig selv, mens hun sad dernede i cellen.

Assessoren betragtede Anna med et blik, i hvilket der lå en vis medlidende velvilje, og sagde ganske blidt:

"Fortæl mig så uden omsvøb, hvorledes den sørgelige begivenhed gik til, og husk vel på, at De kun forværrer Deres sag ved benægtelser og udflugter. Jeg ser nok, at De under den foreløbige afhøring har forsøgt på at komme udenom en egentlig tilståelse, og af hensyn til Deres tilstand har man ikke

prøvet på at trænge nærmere ind på Dem. Men nu, da De er fuldstændig rask, og da De har fået tid til i ro at tænke nærmere over sagen, så forventer jeg, at De vil tale frit ud og ikke stikke noget under stolen."

Anna nikkede svagt, og assessoren fortsatte i en endnu blidere, opmuntrende tone:

"I så fald vil De kunne gøre regning på al mulig velvilje fra min side. I sager af den art vil jeg nødig optræde med strenghed. Lad mig så høre, hvad der er sket."

Anna syntes at samle hele sin kraft, og hendes stemme var rolig, mens hun langsomt sagde:

"Jeg var så glad ved det lille barn, hr. assessor. Selv om jeg et øjeblik med bekymring tænkte på, hvordan jeg i fremtiden skulle ernære det, så faldt det mig dog aldrig med en eneste tanke ind at skille mig af med det.

At dræbe det, ville have fyldt mig med rædsel, det var jo mit eget kød og blod.

Et par gange i nattens løb hørte jeg det klage sig ganske sagte, og jeg beroligede det så godt, jeg kunne. Men jeg var så forfærdelig træt og udmattet, og jeg faldt i en lang, tung søvn. Da jeg atter vågnede, lyttede jeg straks efter barnet, men det var ganske stille. Jeg vedblev at lytte; det var stadig stille. Jeg hørte ikke så meget som en bevægelse. Til sidst blev jeg helt uhyggelig til mode. Med en kraftanstrengelse sprang jeg ud af sengen og tændte et lys.

Da jeg holdt det hen over barnets ansigt, fo'r jeg tilbage af forfærdelse. Huden var helt gusten, og trækkene var slet ikke til at kende. Jeg blev grebet af rædsel. Barnet var dødt, og nu ville

de sige, at jeg havde dræbt det, fordi jeg var så fattig og ikke kunne ernære det.

Først ville jeg kalde på madam Schwalbe. Åh! blot jeg dog havde gjort det, så var dette måske ikke kommet. Men jeg var så bange for hende. Jeg betragtede igen barnet. Det så endnu uhyggeligere ud end før, og så ved jeg ikke, hvordan det kom. Pludselig slog det ned i mig, at dette barnelig måtte væk. Jeg tog det op af kurven. Det lille legeme var isnende koldt. Mine hænder rystede, og jeg vendte mig halvvejs bort, mens jeg rullede liget ind i en avis, der lå på natbordet. Så rev jeg døren op til det, de kaldte balkonen. Der stod en kurv. Jeg kastede i en fart pakken ned i kurven, og så smed jeg den ud over rækværket. Jeg hørte et plump dybt nede, og i det samme gik det op for mig, hvad jeg havde gjort.

Jeg kastede mig hulkende på sengen, og dér lå jeg endnu, da politiet kom og tog mig. Men jeg har ikke myrdet det, hr. assessor. Jeg har ikke myrdet det! Det var dødt, da jeg kastede det i vandet, det var dødt, og jeg smed det kun i vandet, fordi jeg blev så forfærdet ved at se, at det var dødt. Det er sandt, det er sandt, som jeg siger, hr. assessor!"

Under de sidste udbrud havde Anna, der til en begyndelse havde været rolig, drevet sig selv til en sådan næsten hysterisk ophidselse, at assessoren, som havde ladet hende tale ud, fandt det bedst at afbryde forhøret uden foreløbig at gå nærmere ind på den afgivne forklaring.

Et kvarter senere sad Anna atter alene i sin celle.

7

Sneen var faldet tæt og blødt om formiddagen og havde lagt hvidt gelænder på Knippelsbros rækværker og tykke, uldne nathuer på lygternes lanterner. De to færdselsstrømme skød sig besværligt forbi hinanden for ikke at sammenfiltres på den smalle bro, hvor de elektriske sporvogne uafbrudt ringede, mens den store mudderpram ved bolværket ustandseligt gurglede vand og sten fra sig.

Midt i vrimlen af lastvogne med tang, kul og huder krydsede en lille vogn, der lignede et drivhus på hjul. På bukken sad en amagerkone med ansigtet gemt i det sorte, strikkede hovedtøj. Det var madam Sivertsen, der var på vejen fra Amagertorv til Christianshavns Torv, hvor hun skulle tilse den frugthal, som hun havde etableret dér, og som bestyredes af hendes ældste datter Inger, der allerede i Dragør regnedes for et godt og solidt parti.

Klokken var to, og de fleste vogne havde allerede forladt torvet. Kun henne ved bolværket var der endnu lidt handel i den overdækkede pæreskude, der solgte ost fra Lolland, og hos en pranger, der udbød tre levende torsk fra hyttefad for den fabelagtigt billige pris af 20 øre.

Madam Sivertsen lod sin vogn holde foran gæstgiveriet lige over for kvindefængslet, der ud mod torvet ikke har noget afskrækkende ved sig. Snarere ser det helt stateligt og hyggeligt ud med de mange funktionærlejligheder, i hvis vinduer man

med forkærlighed synes at dyrke alle slags levende blomster med stærke, muntre farver.

Inde i butikken lå et stort brev, der var kommet tidligt på formiddagen, og som var sendt ind ude fra Amager, da man antagelig havde tillagt dets hurtige besørgelse særlig betydning.

Madam Sivertsen brækkede nysgerrigt brevet og læste det med stigende forbavselse. Det var ikke nogen vidnestævning, men en høflig anmodning fra tredje kriminalkammers assessor, der anmodede madam Sivertsen om godhedsfuldt at se op til ham en dag, når det passede hende, mellem et og fire.

For madam Sivertsen stod myndighederne som noget højere, hvis blotte ønske var hende en befaling. Da klokken kun var lidt over to, begav hun sig altså straks tilbage til Nytorv, skønt Inger et øjeblik prøvede at forestille hende, at hun hellere måtte vente til næste dag og så tage stadstøjet på fra morgenstunden. Men madam Sivertsen svarede på sin drastiske måde:

"Passiar, min engel! Arbejdstøj er ingen skam, og hvad man kan gøre i dag, skal man aldrig opsætte til i morgen."

Så krydsede hun atter over broen med sit lille, rullende drivhus, bag hvis glasvægge tulipanerne virrede med deres brogede hoveder.

Til nogen forbavselse for politivagten jollede madam Sivertsen i tillid til sin missions vigtighed lige gennem den lave port ved Justérkammeret og fortøjede inde i gården mellem glemte barnevogne og andet skrammel på siden af det store, grønne "salatfad", der lige var ved at sætte sig i bevægelse.

Med et smil lod man den joviale amagerkone holde og førte hende op ad trapperne til tredje kriminalkammer, hvor

assessoren netop i øjeblikket ikke var optaget.

Efter at assessor Hævd havde udtalt sin påskønnelse for den ekspeditte opfyldelse af hans anmodning, fortsatte han i en mere højtidelig tone:

"Jeg har ladet Dem kalde herop, madam Sivertsen, fordi jeg af Anna Bergs forklaring har fået det indtryk, at De nærer velvilje for hende og har taget Dem af hende."

"Jeg har altid godt kunnet lide det lille menneske, lige fra den første dag, jeg så hende."

"Er De i familie med hende?"

"Nej, på det lag! Hun tjente hos et herskab, der var en god kunde hos mig. De er for resten senere taget til provinsen. Herren var militær og blev forflyttet.

Første gang, jeg så den lille Anna, var en torvedag, da der var meget at bestille. I skyndingen kom jeg til at give hende tilbage på en femkroneseddel i den tro, at det var en tikrone. Da jeg gjorde op, mærkede jeg straks fejltagelsen, men jeg vidste ikke, hvor den stak.

Ligesom jeg ville til at køre hjem, kom så Anna tilbage med de fem kroner. Jeg blev helt glad ved det, dels fordi det altid er mig ligesom en tilfredsstillelse, at der dog er ærlighed til i verden, dels fordi jeg nu en gang ikke kan fordrage at miste penge på den måde.

Så takkede jeg Anna og bad hende ud til mig til Dragør, og vi kom allesammen til at holde meget af hende."

"Var hun allerede den gang gift?"

"Nej! Det kom først senere, og det har jeg altid ligesom bebrejdet mig selv lidt, fordi jeg måske ikke var helt uden skyld. Jeg burde have været klogere og forhindret det."

"Hvordan mener De?"

"Jo, ser hr. assessoren, da Anna Sørensen første gang kom ud til os – hun hed nemlig Sørensen, før hun blev gift – så var der en maler, der hed Berg, som gik ude hos os. Han var nok egentlig kunstmaler, og han kom en dag ved døren og solgte os et stort stykke fra Amager for ikke meget mere, end som rammen var værd.

Vi bød ham på kaffe, og vi snakkede med ham, og vi kunne jo nok forstå, at det var småt med fortjenesten, uden at han da for resten ellers klagede sig. Han så kun klejn ud, og øjnene lyste på ham, mens han spiste og drak.

Da vi den sommer skulle have pudset lidt op i huset både indvendig og udvendig, så siger jeg til ham, om han ikke skulle have lyst til at påtage sig arbejdet mod at få kost og logi, så længe det stod på. Det ville han da hellere end gerne.

Han kom hurtigt til hægterne. Han sang og fløjtede, så lang dagen var, og sled i det fra morgen til aften. Helt fin i klæderne blev han også, og nu opdagede vi først, at han var en rigtig køn fyr, om han også så lidt svagelig ud. Om aftenen spillede han for os på sin guitar og trallede alle slags lystige viser, eller også tegnede han børnene, der hang ved ham, som om han kunne have været deres onkel.

Så varede det ikke længe, inden jeg opdagede, at han og Anna havde et godt øje til hinanden. Den gang skulle jeg jo have talt dem til fornuft, men man er altid mere bagklog end forklog. Han havde fået lidt arbejde, og straks skulle han jo gifte sig. De fik da også indrettet sig meget net, men mest på afbetaling og kredit. Et halvt år efter døde han så af brystsyge, og Anna sad enke med gæld og et barn i vente. Det var den bare ynk og

elendighed. Da vi ikke selv kunne have hende ude hos os, så var det, at jeg kom på den tanke, at hun kunne bo hos madam Schwalbe, til det var overstået, da madammen ofte før har haft barselkvinder boende hos sig."

"Og hun skyldte Dem penge?"

"Nå ja! det var ikke så farligt. Men jeg tænkte, at det var bedst for alle parter, når det lille mellemværende gik op imod, at Anna havde det nogenlunde ordentligt, til det værste var forbi."

"Det var smukt tænkt af Dem, madam Sivertsen, men det var jo kedeligt, at resultatet blev så dårligt."

"Ja, det skal Herren vide! Men hvis hr. assessoren med de ord mener, at det ikke er sandt, som Anna siger, og at hun skulle have myrdet sit barn, så tror jeg ikke på det. Havde barnet været levende, så ville Anna aldrig have kunnet bringe det over sit hjerte at slå det ihjel."

"De tænker nu så godt om alle folk, madam Sivertsen, og det taler til ære for Deres gode hjerte, men alt tyder rigtignok på, at hun alligevel har ombragt det."

"Har hun det, så har det også været, fordi hun ikke har været sig selv. Jeg har selv født tre børn, og jeg har født dem under gode og lykkelige forhold. Men da jeg fødte det sidste, da var jeg flere gange sådan til mode, at jeg slet ikke kendte mig selv, og jeg kunne have gjort ting, som jeg ikke ville kunne have forklaret mig bagefter. Det er noget, som mænd ikke kan forstå, og det var måske også bedst, hr. assessor, om vi gifte koner i sådanne sager fik lov til at sige et ord med."

"Ja tak, madam Sivertsen! De er ikke her for at lave retsreform!

Jeg har nu fået at vide, hvad jeg ønskede at vide, og Deres forklaring vil kun kunne gavne den tiltalte, selv om hun næppe vil slippe for straf. Barnemorderskerne har altid mange udflugter, som retten ikke kan tage hensyn til, og kvinderne holder altid sammen, når det gælder at frelse hinanden."

"Det sidste kan der måske være noget om, hr. assessor, og tør jeg bede Dem sige til Anna, at når hun kommer ud, enten det nu varer kortere eller længere, så skal hun altid kunne finde tilhold hos os, det kan måske opmuntre stakkelen lidt."

"Det skal jeg sige til hende, og jeg takker Dem på hendes vegne. De er et godt menneske, madam Sivertsen."

Denne anerkendelse i selve det skumle retslokale var næsten for meget for den brave amagerkone, der med bagen af hånden aftørrede en stor tåre, idet hun med et dybt kniks forlod kriminalkammeret.

8

Midt i højsommeren faldt Anna Bergs dom ved Kriminal- og Politiretten.

Hun havde i mellemtiden siddet i den mørke, skumle bygning ude på Christianshavn, som i sin tid benyttedes til straffeanstalt, men som nu af Københavns Kommune dels anvendes til tvangsarbejdsanstalt, dels til varetægtsfængsel for de kvindelige arrestanter, som der ikke er plads til på Nytorv.

Turene i "salatfadet" ind til forhørene var blevet hende en vanesag. Hun led ikke så stærkt ved ensomheden, fordi alle hendes tanker hypnotisk var bundne til det store fremtidsspørgsmål: Ville hun blive dømt for barnemord, eller ville hun blive frikendt for dette og kun blive idømt en mindre straf, som hun måske kunne være hjemfalden til efter loven på grund af sit forhold til det døde barn. Denne straf kunne imidlertid næppe blive højere, end at hun allerede havde sonet den ved sit varetægtsfængsel, og hun ville da være fri den dag, da dommen faldt.

Der syntes en tid virkelig at være håb om en sådan frifindelse. Obduktionen havde som omtalt kun givet et usikkert resultat. Det fremhævedes dog, at der ikke var vand i barnets lunger, hvad der kunne tyde på, at tiltaltes forklaring om, at barnet allerede var dødt, da hun kastede det ud, kunne være rigtig.

På den anden side var det jo derfor ikke givet, at døden var indtrådt på naturlig måde.

Det var nok så rimeligt, at moderen i et anfald af mismod først havde dræbt barnet og derefter kastet det i vandet enten for at skjule sin forbrydelse, eller fordi hun var blevet overrasket eller grebet af rædsel for sin gerning.

Dette mente i hvert fald assessor Hævd, og herfor talte også madam Schwalbes beedigede udsagn, at barnet var levende, da hun så op til moderen, kort før denne antagelig havde begået sin forbrydelse.

Annas beskrivelse af det døde barn var også af den beskaffenhed, at den kunne tyde på et fantasibillede. Det var næppe rimeligt, at barnet skulle være død så hurtigt og lydløst, at moderen ikke skulle være vågnet, inden dets liv allerede var udslukt, og det var heller ikke sandsynligt, at barnets udsende skulle have ændret sig så hurtigt, at det næsten var blevet ukendeligt for moderen.

Men mest medvirkende til dommen var dog måske nogle ord, der så at sige var faldet Anna Berg ud af munden, og som hun ikke selv havde lagt nogen vægt på.

Det var i et af forhørene, da Anna Berg var træt og led af hovedpine, der i den sidste tid oftere var begyndt at plage hende, at assessoren sagde:

"Er De nu også ganske sikker på, at barnet var dødt?"

"Så vidt jeg kunne se, var det dødt."

"Men kan De ikke have taget fejl?"

"Det er jo muligt."

Protokolføreren så uvilkårligt op, som ville han standse hende, men assessoren henvendte sig i det samme til ham og dikterede:

"I modsætning til sin tidligere forklaring turde tiltalte nu ikke længere påstå, at hun var fuldt ud sikker på, at barnet var dødt, da hun kastede det i vandet."

Den voterende assessor, en ældre, humant tænkende jurist, der ubevidst helst lod dom følge på arrestation, kom derfor til det resultat, at Anna var skyldig. Motivet måtte som så sørgeligt ofte før søges i moderens frygt for, hvorledes hun skulle klare sig selv og sørge for barnet i fremtiden.

At den fortvivlede handling var udført under sådanne omstændigheder, at den straks måtte opdages, først og fremmest af madam Schwalbe, var kun et yderligere bevis for den gamle, fastslåede sætning, at ingen opfører sig så dumt som forbrydere, når de udelukkende handler under øjeblikkets indskydelse.

Under hensyn til sagens omstændigheder blev straffen dog udmålt så lavt som på nogen måde muligt, idet den fastsattes til 2 års straffearbejde.

En dag blev Anna Berg – der nu var flyttet tilbage til Nytorv – så hentet fra sin celle og ført ned på arrestvagtmesterens kontor, hvor hendes dom blev hende forkyndt ved to betjente.

Hendes defensor, der var en brav ældre overretsprokurator, som til husbehov havde taget sig af den klient, til hvis forsvar han var blevet beskikket af det offentlige, rådede hende til ikke at appellere. Det ville kun forøge længden af hendes varetægtsarrest, og hun ville ved Højesteret ikke slippe billigere, som sagføreren udtrykte sig. De gamle herrer deroppe tog så strengt på den slags sager.

Derimod skrev prokuratoren en benådningsansøgning for hende.

Atter gik en tid i spænding. Så kom der meddelelse om, at benådningsansøgningen var afslået, og samme dags eftermiddag blev Anna Berg derefter afhentet af en københavnsk opdagelsesbetjent, der skulle aflevere hende til straffeanstalten for kvindelige fanger på Christianshavn.

Ved et tilfælde, der kunne se ud, som om det var fremgået af et arrangement, var denne opdager ikke nogen anden end betjent Jeppesen, der i sin tid havde foretaget Annas anholdelse.

Da de var komne ned i drosken, som holdt og ventede på dem udenfor arrestbygningen, sagde opdageren:

"Nu, da De har fået Deres dom, lille Anna, kan De jo lige så godt tilstå, at De har dræbt Deres barn. Tro De mig, det vil gøre Dem opholdet i fængslet mindre svært, når De får lettet Deres hjerte, inden De går derind."

"Men jeg har jo ikke dræbt det!" udbrød Anna med opblussende energi.

"Ja ja! De kan jo gerne fastholde Deres benægtelse og spille den uskyldige, hvis det kan more Dem. Men det vil jeg sige Dem som en nyttig oplysning, at inspektøren indstiller Dem næppe til benådning, så længe De benægter. Ellers skulle jeg kende ham dårligt."

Anna sad tavs, som om hun tænkte over opdagerens ord. Så sagde hun ganske sagte og forknyt:

"Men jeg kan da ikke tilstå, hvad jeg aldrig har gjort."

"Der er naturligvis slet ingen, der har gjort det, når det kommer til stykket. Det er sket sådan ganske af sig selv, ikke?"

"Næ æh! Det er det vel ikke."

"Nå dog ikke. Har De da mistanke til nogen anden?" spurgte opdageren, uden at han vistnok ventede noget svar.

"Måske!" svarede Anna imidlertid stilfærdigt.

Opdageren så skarpt hen på hende og spurgte:

"Hvad mener De med det?"

Det var første gang, at Anna, der under sagen var optrådt så tålmodigt og resigneret, fremkom med en udtalelse, der gik ud over en benægtelse af at have begået den forbrydelse, hun sigtedes for.

Anna sad længe tavs, som betænkte hun sig på, hvorvidt hun skulle tale eller ej, men til sidst kom det dog:

"Madam Schwalbe fik jo ikke noget for at ha'e mig andet end som det, hun skyldte madam Sivertsen."

"Mener De, at De var hende til besvær?"

"Det ved en jo aldrig."

"Hvorfor har De ikke sagt det i retten eller til Deres defensor?"

"Det er jeg først kommet til at tænke på i de sidste dage, efter at jeg var dømt. Og så var jeg også bange for hende, når hun var blevet kaldt op. Men nu får jeg hende jo ikke at se for det første."

Denne gang svarede opdager Jeppesen ikke. Han vidste af erfaring, at den, der har fået sin endelige dom, og hvis udsagn ikke længere underkastes undersøgelse, altid finder nye undskyldninger og udflugter for at hævde sin uskyld.

Alligevel havde han bidt mærke i denne simple ægte menneskelige sætning:

"Madam Schwalbe fik jo ikke noget for at ha'e mig andet end som det, hun skyldte madam Sivertsen."

Madam Schwalbe kunne nok antages for at være en kvinde, der ikke anså gælds betaling for bos forøgelse.

Opdager Jeppesen fik dog ikke tid til at forfølge denne tanke videre.

Drosken standsede. Man var nået til kvindefængslet. En ringning hørtes dybt inde, et nøgleknippe raslede i en lås, den tunge dør gik op, og Anna trådte ind i den skumle, mørke bygning, der skulle være hendes ufrivillige hjem i de kommende 16 måneder.

Seksten måneder! Det var en frygtelig lang tid, og dog syntes hun, at det var ligesom en slags benådning, da hun jo var dømt til to år.

Men hendes defensor havde forklaret hende, at afslaget i straffetiden stammede fra, at hun skulle sidde alene.

For Anna stod ensomheden ikke som noget særlig afskrækkende. Hun var allerede begyndt at vænne sig til den. Også til fængselsomgivelserne var hun snart vant, og hun kastede et næsten nysgerrigt blik omkring sig, mens hun ad lange gange blev ført til assistentens kontor.

Tilsammen føltes det som en afveksling i ensformigheden.

Assistenten var venlig men forretningsmæssig. Han undersøgte først, om alle formaliteter var i orden, og om sagens akter og de for straffeanstalten bestemte papirer var til stede, deriblandt særlig en udskrift af dommen.

Så gik han over til at optage en fortegnelse over alt, hvad fangen havde på sin person af klædningsstykker.

Efter at listen var affattet med stor omhyggelighed, spurgte han:

"Har du penge?"

Anna så op. Det var første gang, der blev sagt du til hende. Det virkede overraskende og lidt beskæmmende på hende, at en

fremmed mand tiltalte hende således.

Hun rakte imidlertid en lille, tarvelig sort læderpung frem. Den blev åbnet, og dens indhold gjort op. Der var i alt 4 kroner og 57 øre.

"Har du smykker?"

"Smykker?" gentog Anna.

"Ja, smykker eller værdigenstande?"

"Nej!"

"Hvad er det, du har der på fingeren?"

"Det er min vielsesring."

"Den må du tage af."

"Hvad kan den gøre?"

"Sådan er reglementet nu engang," svarede assistenten, mens Anna langsomt og nølende med besvær fjernede ringen, der ikke havde været af hendes finger, siden den lykkelige dag, da hun fik den af sin forlovede. Den ring tog mange minder med sig, da hun lagde den på pulten foran assistenten, der sagde:

"Den vil blive opbevaret hos kassereren sammen med dine penge, til du atter er kommet på fri fod."

Derefter trykkede assistenten på en knap, og fængselsportneren trådte ind med militærisk hilsen.

"Før fangen ned til opsynsdamen!" sagde assistenten.

Portneren forsvandt med Anna, der trippede foran med sine små, fattige pakkenelliker, spændt på, hvad der videre skulle ske.

9

Det fængsel, der nu havde lukket sine porte bag den dømte barnemorderske, var en gang det berygtede Børnehus.

Børnehuset! Navnet har en uhyggelig klang i publikums øren, ubevidst, men dog med rette.

Om dette sted ville man kunne skrive den mest rystende skildring af menneskelig ydmygelse og elendighed, den blodigste anklage mod dansk retfærdighed i de svundne århundreder.

Børnehuset var humant i sin fødselstanke. Hvor tidligere Falk Lykkes stolte ejendom lå, ville kongen 1662 oprette et hjem for stakkels forsømte eller forældreløse børn, der her skulle opdrages til gode og nyttige statsborgere.

Og hvilken parodi blev dette Børnehus i praksis. Værre end en ladegård og et tugthus, råere end de usleste kipper og tarveligste glædeshuse.

En sammenskrabet skare af tvangsarbejdere, tilhørende tyves, morderes og løsagtige kvinders ros, fyldte værkstederne for at yde billigt udrustningsmateriel til hær og flåde.

Idelig lå man i kamp med økonomiske vanskeligheder, og følgen var en skandaløs overfyldning. Skønt Børnehuset kun var beregnet til 200 personer, stoppede man dog 400 ind i dets trange rum, og hvad var det så for folk: Sædelighedsforbrydere, løsagtige fruentimmere, stoddere, betlere, drenge, der var løbet af lære, og vanartede børn lige fra seksårsalderen.

Et sandt helvede, hvor den, der blot havde den mindste smule æresfølelse eller moral i livet, kunne studere sig til udlært professor i alle laster.

Mord, drab, uterlighed, vold, råhed og al slags smitsom syge trivedes så frodigt som ukrudt ved en mødding, indtil man endelig fik råd til en ombygning. Det var Struensees fortjeneste, at han fik udstedt forbud mod, at forældre indsatte deres børn i anstalten, der havde et så ilde ry på sig i befolkningen, at de, som skulle indsættes, ofte befriedes af mængden under store pøbeloptøjer.

Lidt efter lidt udviklede dog Børnehuset sig til at blive en virkelig straffeanstalt, og navnet forsvandt officielt for kun at bevares i folkemunde.

Da der kom mere orden og system i vort fængselsvæsen, blev det gamle Børnehus i sidste halvdel af forrige århundrede indrettet til særlig kvindestraffeanstalt både for fanger, der skal være på fællesstue og for dem i enecelle.

Og til en af disse celler skulle den dømte barnemorderske Anna Berg nu føres.

Hun blev modtaget af overopsynsdamen, således som assistenten havde givet ordre til.

Det var en høj, kraftig kvinde med et strengt og mandhaftigt ydre, der tilmed understregedes ved, at hun bar en art uniform, som bestod af en mørk kjole med guldtresser i halsen og på ærmerne, ligesom den var forsynet med blanke, forgyldte knapper.

Overopsynsdamens optræden var i øvrigt præget af en venlig bestemthed. Hun gav sine ordrer korte og knappe, som den, der er vant til at blive lystret uden modsigelse.

"Før fangen i bad!"

Anna Berg blev ført ind i et lille badeværelse, i hvilket der stod et zinkkar med varmt vand.

Efter en grundig rensning, der fik hende til at føle et vist velvære, fik Anna Berg, der nu kun var nummer 42, udleveret sin fangedragt med pålæg om at klæde sig i den. Dragten bestod af et mørkegråt sæt vadmelstøj, lange muffediser, tøjsko, mørkeblåt hovedtøj og et hvidt forklæde, med hvilket hun kunne skjule sit ansigt, når hun færdedes udenfor cellen.

Efter at hun var iført dette tøj, blev hun bragt hen i den såkaldte receptionscelle. Det var et lille, firkantet rum med et til væggen fastnaglet bord, en træstol og en køje, der var til at rulle op mod væggen.

"Skal jeg ikke have noget at bestille?" spurgte fangen.

"Nej, ikke foreløbig!" lød svaret.

Anna Berg satte sig stille på sin stol med foldede hænder og lod blikket gå rundt på væggenes reglementsopslag. Så faldt hendes øje på det nye testamente, der lå på bordet. Hun åbnede bogen og læste.

I det samme hørte hun nøglen dreje sig i cellens dør.

Det var fængselspræsten, der trådte ind langsomt og værdigt.

Da han så, at fangen læste i testamentet, nikkede han og sagde:

"Ret så, mit barn! Det er det bedste sted at søge trøst."

Præsten talte længe venligt med Anna. Da han gik, var han klar over, at han i hende ville få et godt og fromt lam til straffeanstaltens i øvrigt lidt sorte fåreflok.

Det næste besøg var lærerinden, der i fængslet skulle gøre forsøg på at udvide Annas næppe alt for omfattende viden.

Den statelige dame med de gyldne næseklemmer og den dybe fold mellem brynene fik også det bedste indtryk af sin nye elev.

I øvrigt var Anna en stille og pligtopfyldende fange, der dagen igennem sad støt og flittigt ved sit arbejde, der nu bestod i filering af net.

Men mens hun knyttede maske til maske i det uendelige, blev hendes kinder mere og mere blege og gustne, hendes træk indfaldne og hendes hoved tungt som bly. Hun led af hovedpine, så at hun ofte næsten ikke kunne se ud af øjnene, eller også filtrede alle maskerne sig sammen for hendes blik i en stor, grå masse, så at det var hende umuligt at arbejde.

Der blev sendt bud efter lægen. Han talte længe med Anna og undersøgte hende. Så erklærede han, at fangen ikke kunne tåle enecellen, og at det derfor var bedst, at hun blev flyttet over på fællesstue.

Anna blev bragt ned til assistenten, der gav hende den besked, at hun fremtidig ifølge justitsministeriel resolution ikke længere skulle være ene, men arbejde sammen med andre fanger.

"Men," tilføjede assistenten, "så kommer du til at sidde hele din tid ud, for nedsættelsen af straffen gælder kun, når man sidder ene."

Anna så resigneret op på assistenten og sagde:

"Er det ikke synd, at jeg skal have længere straf, fordi jeg er syg?"

Tonefaldet i disse simple ord var så naturligt, at det gjorde et vist indtryk på den ellers ret forhærdede fængselsmand.

"Jo, det er det egentlig også, lille Anna, men sådan er reglementet nu engang."

Anna gjorde ingen indvendinger. Det havde hun lært i sin fængselstid, at fra *reglementet* var der ingen undtagelser, det var en mørk, streng, ubønhørlig herre med et ubevægeligt ansigt.

Da Anna var gået, sagde assistenten til bogholderen:

"Det er egentlig skade for den lille pige, at hun skal ind mellem alt det gamle tugthusinventar. De skal da nok få spoleret hende."

Og bogholderen nikkede. Derefter blev der ikke talt mere om den sag. I straffeanstalterne diskuterer man sjældent fængselsspørgsmål længe ad gangen, men fatter sig i korthed.

Næste morgen blev Anna flyttet ud af sin celle, og opfyldt af nysgerrighed og spænding trådte hun for første gang ind på den store fællesstue.

For hende var det intet mindre end en begivenhed.

Anna Berg blev ført ind på en stue i den såkaldte "stumklasse", hvor det er forbudt fangerne at tale under arbejdet.

Det var en langagtig arbejdssal med tilgitrede vinduer og blændede ruder, der forhindrede fangerne i at iagttage selv det mindste glimt af det fattige liv i de skumle gårde.

For enden af salen sad, som en lærerinde i en pigeskole-klasse, en ældre, striks udseende dame i en sort kjole, der var besat med guldtresser og blanke knapper.

Det var *opsynet*, der våger spejdende med et øje på hver finger for at passe på, at ingen af fangerne overtræder reglementet. Sker det, er der mange slags følelige tillægsstraffe, der kan

idømmes synderen. Dog anvendes prygl aldrig, således som tilfældet er på de mandlige straffeanstalter.

Rummet var meget simpelt udstyret. Langs væggene løb mellem to hylder en række små skabe, der hver bar et nummer, og i hvilke fangerne opbevarede deres lille husholdning: Salt, brød, fedt, træhusgeråd – også kniv af træ – og måske en eller anden særlig lækkerbisken, som var stillet til side.

I øvrigt fandtes der kun en snes små borde med en hård træstol foran. Ved disse borde sad en snes kvinder i fangedragt bøjede over deres arbejde, der bestod i at klistre papirposer.

Anna fik plads ved et af bordene, mens mange nysgerrige blikke stjal sig til at kigge op på hende fra arbejdet. Det blev vist hende, hvordan hun skulle bære sig ad, og opsynsdamen sagde kort:

"Af disse poser skal du klistre 3000 om dagen!"

10

Anna Berg var blevet flyttet op på tredje klasse, hvor det var tilladt at tale indbyrdes under arbejdet og i hviletiden. Dog aldrig højrøstet og stadig under kontrol.

På arbejdssalen holdt man uvilkårligt sammen med sine nærmeste naboer, og der dannede sig på denne måde småkliker på tre-fire stykker.

Annas fængselsbekendtskaber blev da følgende tre kvindelige fanger:

Først hendes sidekammerat: Dirke-Trine. Hun hørte til kvindefængslets stamgæster. Af et par og halvtredsindstyve leveår havde hun tilbragt fyrretyve år i straffeanstalten. Hun havde uden blusel fejret sit fem og tyvende jubilæum som fange og nærede end ikke selv nogen tvivl om, at hun også ville komme til at holde fængselsguldbryllup.

Om hendes straffetid udløb, eller hun blev benådet, var ganske ligegyldigt. Hun havde ingen evner til at leve i et frit samfund. Selv om man gjorde, hvad man kunne, for at hjælpe hende og blive hende kvit, så var hun fjorten dage efter, at hun var løsladt, atter i kollision med loven.

Når hun så fremstilledes for assistenten, sagde hun med et resigneret, selvbebrejdende suk:

"Ja, nu har De mig igen."

"Var det atter tyveri, Trine?"

"Ja, hr. assistent, det er jo det eneste, jeg har lært og forstår mig på."

Derefter gik Dirke-Trine lydigt og disciplineret i det arbejde, hun kendte så godt, forstod altid at klare sig i en snæver vending, hørte tålmodigt og gudhengivent på præsten og var indsmigrende og slesk overfor opsynet.

Sådan tærede hun gang på gang stille og jævnt sin straffetid.

Dernæst var der Sorte-Kristine.

I hende var der taterblod. Hun var født på et marked i et usselt telt, hvor man knapt nok havde haft et par pjalter til at dække hendes lille nøgne legeme med.

Hun var vokset op under prygl og sult. Så snart hun kunne begynde at gå, var hun blevet sat til at løbe rundt imellem publikum med viser, der behandlede det sidste mord eller en anden rædselsdåd. Faderen foredrog selv sangene til en guitar, og moderen sang med så godt hendes udtærede bryst tillod det, mens hun akkompagnerede sin mand på en triangel.

En dag var Kristine stukket af med en linedanser, der optrådte i teltet ved siden af under navnet Iwan Petrowsky, skønt han var født i en baggård på Nørrebro. Iwan var en stor laban mod Kristine og forfærdelig jaloux på pigebarnet, hvis sorte, spillende øjne havde ærinde overalt, hvor de ikke skulle være. Han passede på hende som en smed.

Prygl og sult, det var Kristine vant til, men disse indgreb i hendes personlige frihed, der hidtil altid havde været ubundent, dem kunne hun ikke finde sig i.

En dag løb hun fra Petrowsky og blev engageret som sangerinde på Dyrehavsbakken. Det var hendes livs lykkeligste tid, og den kunne hun ikke glemme. Stadig var hun optaget af den sommer, da hun var kunstnerinde og havde samkvem med de fineste folk.

Den første, der bragte hende i ulykke, som hun selv udtrykte sig, var en fuld svensker, fra hvem hun stjal en tegnebog med 400 kroner, som hun brugte på to dage til at traktere alle sine veninder med og yde dem små lån af.

I øvrigt var Sorte-Kristine af et meget sentimentalt gemyt. Hun kunne græde af rørelse, når hun læste en fangeroman i "Revuen", der var hendes yndlingslekture, når hun var på fri fod; og når hun var i fængsel, digtede hun i brevskrivnings-timerne sange, der kunne få de andre fanger til at hulke.

I øvrigt kunne hun lidt af alt: Synge, spille, spå, læse i kaffegrums og lægge drømme ud.

Den tredje af Annas kammerater var en stille, bleg kvinde, der sjældent talte, men som havde et sørgmodigt, forkuet udtryk. Hun indbød ikke til øgenavn og nævnedes kun efter sit nummer slet og ret som Ni. Når Sorte-Kristine ville være rigtig venlig imod hende, kaldte hun hende dog Nita.

I dette trekløver var det, at Anna blev optaget som den fjerde.

I den første tid stødte det tit Anna, når hun hørte Dirke-Trine og Sorte-Kristine tale sammen. De brugte af og til ord, som hun aldrig tidligere havde hørt, men hvis mening hun nok forstod, og som fik hende til at rødme.

Når det skete, måtte Sorte-Kristine bekæmpe sig selv af al magt for ikke at bryde ud i latter. Hun nøjedes så til gengæld med de frygteligste grimasser og uhøviske lader, så snart opsynet vendte ryggen til.

Om natten var det undertiden rent galt. Fangerne kunne tale til hinanden gennem de forholdsvis tynde vægge, og sidemændene kunne høre det. Og om natten blev Sorte-Kristines fantasi endnu frodigere end om dagen, og hun kørte

op med et helt repertoire af sjofle historier, som ingen russisk matros havde behøvet at skamme sig ved.

Men lidt efter lidt tænkte Anna slet ikke mere på det. Hun kunne alligevel godt lidt Sorte-Kristines lyse, lette sind, der livede op mellem disse forhutlede stakler.

Derimod var hun både bange og usikker overfor den gamle drevne tyvekvinde Dirke-Trine, der var så snedig og sød på én gang.

Stærkest sluttede Anna sig da til Ni, og med hende talte hun ofte og længe, sådan som to sørgmodige mennesker taler med hinanden.

Ni havde dræbt sit barn. Hun nægtede det ikke. Hun talte roligt og bedrøvet om sin handling og sagde en dag i frokostpausen:

"Tænker du også altid på, hvad du har gjort?"

"Jeg slog ikke mit ihjel. Det var dødt, da jeg kastede det i vandet. Jeg gjorde det kun, fordi jeg blev så forfærdet ved at se det lille, uhyggelige lig."

Ni syntes slet ikke at lægge mærke til Annas benægtelse, hun var så opfyldt af det billede, som de sidste ord fremkaldte i hendes fantasi.

"Uh, ja! Uh, ja! Det er forfærdeligt at se sådan et lille lig. Jeg forstår heller ikke, hvordan jeg kunne gøre det.

Jeg holdt så meget af ham. Du forstår nok, hvem jeg mener, og jeg troede ham så godt. Jeg var så sikker på, at han aldrig ville svigte mig, og det havde han heller ikke gjort, hvis der ikke var kommet en anden. Hun fik helt magten over ham, og en dag var han forsvundet. De var rejst til Amerika sammen.

Alligevel blev jeg aldrig så vred på ham, som jeg syntes, jeg skulle være blevet, for han skrev så kønt til mig, inden han rejste. Men ulykken var jo sket. Uf, som karlene så på mig. Jeg var ved at synke i jorden af skam. Det var den skam, jeg ikke kunne komme over. Var der bare nogen, der havde villet tage mig til sig, så ville jeg aldrig ha'e dræbt det. Jeg ville ha'e slidt og slæbt for at ernære det.

Jeg vidste ikke mit levende råd.

Så fandt de det nede i kælderen i sandbunken, og de trak mig derned, for at jeg selv skulle se det. Å Gud, å Gud, det var så forfærdeligt, at jeg aldrig kan få det syn ud af mit stakkels, forpinte hoved.

Selv om jeg en gang kommer ud, så vil jeg dog aldrig få en lykkelig time mere i dette liv, og vist heller ikke i det andet. Sådan noget tilgiver Vorherre ikke, at man dræber sit eget kød og blod."

Anna strøg Ni over hovedet. Så begyndte de begge to at græde ganske sagte, og det blev de ved med, indtil frokostpausen var forbi, og de atter skulle tage fat på arbejdet.

Siden den dag sad Anna og Ni ofte sammen som to selskabsfugle tæt op ad hinanden. Opsynet så gennem fingre med deres samtaler. Man forstod, at de to havde en god indflydelse på hinanden her, hvor alt for mange gik til grunde ved slet påvirkning fra omgivelserne.

Ni talte altid om det døde barn. Anna, der følte sig uskyldig, kunne ikke i den grad være optaget af sit forhold udenfor fængslet. Hun beskæftigede sig mest med, hvad der foregik indenfor dets mure. Derfor sagde hun også en dag til Ni, da de

atter sad sammen og delte et lille stykke koldt flæsk, som Anna havde gemt i sit madskab fra middagen:

"Hør Ni, jeg kan ikke forstå, hvordan det går til. Jeg arbejder og arbejder, så sveden springer mig frem af panden, men dog er jeg altid bagefter. Opsynet har allerede et par gange givet mig en overhaling, skønt jeg synes, jeg er ligeså flittig som I andre."

Ni sagde langsomt og højtideligt, som var hun en høj ret, der dømte:

"Jeg har længe haft en mistanke, lille Anna; men det er så svært at bringe en medfange i ulykke. Dog over dig skal det i hvert fald ikke gå ud. Så må det hellere frem."

Anna forstod ikke, hvad Ni mente, og hun blev forbavset over det truende udtryk, der lyste i de ellers så blide, sørgmodige øjne.

Men om eftermiddagen, da Anna sad fuldt optaget af sit arbejde og sled for endelig at vinde med de andre, rejste Ni sig pludselig mod reglementet fra sin stol og sagde til opsynsdamen så højt, at det hørtes over hele arbejdsstuen:

"Frøken, nu stjal Dirke-Trine igen af Annas poser. Det har hun gjort hver dag i de sidste to måneder."

En bombe, der var sprunget midt mellem bordene, kunne ikke have fremkaldt større panik end denne sensationsmeddelelse.

Alle gik fra plads, og det varede nogle minutter, inden opsynsdamen med opbydelse af hele sin autoritet kunne få roen genoprettet.

Så kom det store forhør. Der var ingen tvivl, for Ni havde i middagspausen mærket nogle af Annas poser med et par dråber blåbærsuppe, og nu lå poserne i Dirke-Trines bunke.

Under stærk bevægelse i kvindefængslet blev Dirke-Trine derefter idømt kachot.

11

Man var kommet hen mod jul. Også i kvindefængslet sporedes højtidens nærmelse. Der var købt to træer til juleaftenens gudstjeneste i kirken, og en duft af gran trængte gennem gangene og fremkaldte vemodige barndomsminder hos fangerne.

Og sammen med granduften var det, som om en mildere ånd holdt sit indtog i kvindefængslet, og opsynet så gennem fingre med småforseelser. Man ønskede ikke, at nogen skulle straffes i disse dage forinden højtiden.

I dag var skrivematerialet fremme, for at der kunne sendes julebreve til slægt og venner uden for fængslet.

Dirke-Trine var kommet tilbage efter sin tur i kachotten. Den lille omgang i brummen havde kun gjort hende endnu mere sød og ydmyg. Som den gamle, drevne fange, hun var, vidste hun, at alle breve blev læst, inden de sendtes af sted.

Derfor benyttede hun lejligheden til i et brev til en eller anden gammel tyvekvind at tale vidt og bredt om "vor kære assistent", "vor rare opsynsdame" og "vor højtelskede præst og sjælesørger, der gør os alle til angrende og gode mennesker".

"Nu kan de bide spids på den!" sagde hun triumferende, idet hun skrev navn under med en vældig krusedulle og en klat, som hun slikkede op med tungen.

For Sorte-Kristine var det altid en fest, når skrivematerialet kom frem. Hun gik da straks i gang med at nedskrive de digte,

der i nattetimerne var født i hendes poetiske hjerne. Hun var altid mægtig rørstrømsk, når hun slog harpen.

I dag digtede hun sålunde:

Vi sidder som fangne fugle
I vort mørke fangebur.
Om natten tuder de ugle,
Mens vi gysende sammen gruer.
Lad tie, lad bie, hejs håbets flag.
Der kommer for vist en befrielsens dag.

Skønt man aldrig havde hørt en ugle tude på Christianshavns straffeanstalt, gjorde digtet dog mægtig lykke, hvorefter Sorte-Kristine satte sig til at digte en ny ende, der havde til overskrift:

Afskeds-kvad
ved
vor kære Ni's løsladelse.

Ni skulle nemlig ud lige efter nytår. Men denne udsigt syntes ingenlunde at gøre hende glad. Hun skrev slet ikke, men sad og stirrede tanketomt på Anna, der med lille, pæn hånd skrev et takkebrev til madam Sivertsen, der havde besøgt hende i fængslet. Selv om samtalen, der var foregået i overværelse af opsynet, altså ikke havde været helt tvangfri, så havde den dog virket i høj grad oplivende på Anna.

Nu så hun op og sagde:

"Hvorfor skriver du ikke, Ni?"

Ni så bedrøvet hen for sig og svarede:

"Jeg ved ikke, hvem jeg skal skrive til. Mig er der ingen, der bryder sig cm, og hvad skal jeg tage mig for, når jeg kommer ud. Jeg står ganske, ganske alene!"

Ved disse ord brast hun i gråd og bøjede hovedet ned mod bordet.

Opsynsdamen kom forbi og spurgte:

"Hvad er der i vejen?"

Anna svarede for Ni og sagde:

"Hun er så bange for, hvordan det skal gå hende, når hun kommer ud."

"Stakkels Ni!" sagde opsynsdamen og strøg fangen over håret. "Vi må se, om der ikke er gode mennesker, der vil hjælpe hende."

"Der er vist ingen, der vil hjælpe en kvinde, der har været så ond, at hun har kunnet slå sit eget barn ihjel."

"Ja, det er en stor forbrydelse, Ni, men du har jo angret og sonet. I dag kommer baronessen. Jeg skal tale med hende om dig."

"Tak, tak!" sagde Ni og greb opsynsdamens hånd, for Ni vidste, og det vidste alle de andre kvindelige fanger med hende, at den, som baronessen tog sig af, hun var godt forsørget.

Baronessen var først dukket op i fængslet i de sidste måneder, men rygtet om hende havde spredt sig fra stue til stue. Efter dette rygte var hun en bleg, altid sortklædt dame, der med særlig tilladelse fra Justitsministeriet kom en gang om ugen for at tale med de fanger, hvis tur det var til at blive løsladt.

For hver sørgede hun på den for vedkommende mest passende måde, enten ved at skaffe hende en plads på landet eller ved at etablere hende i en lille selvstændig forretning som syjomfru, vaskerkone eller indehaver af en kælderbutik med rullestue og grøntsager.

Og nu ville opsynsdamen altså tale Ni's sag hos baronessen, og så traf det sig tilmed så heldigt, at baronessen netop i eftermiddag ville komme på julebesøg.

Et par timer senere sad den sortklædte dame med det smalle, blege, sørgmodige ansigt da også inde i opsynsdamens lille, pæne, hyggelige værelse med de mange blomster i vinduerne og de mange portrætter på væggene.

Opsynsdamen havde talt varmt og hjerteligt for sin protegé, og da hun kendte baronessens gode hjerte og interesse for de stakkels fanger, var hun nogenlunde sikker på, at den godgørende dame var vundet for tanken.

Så meget større var da opsynsdamens forbavselse og skuffelse, da der gik en stærk rødme over baronessens blege ansigt, mens hun sagde med heftighed:

"Det forbavser mig, frøken Schmidt, at De ikke efter vort månedlange bekendtskab har bedre rede på mine teorier og min opfattelse med hensyn til forbrydere.

Jeg hjælper alle, selv de mest forhærdede, når jeg tror, at der er mulighed for at gøre dem til bedre mennesker. Men det tror jeg ikke, der er mulighed for, når talen er om en barnemorderske. En kvinde, der kan dræbe sit eget barn, må være blottet for enhver menneskelig følelse, hun må være værre end et dyr, for selv dyrene har dog kærlighed til deres unger.

Måtte jeg råde, skulle man gå langt strengere til værks mod barnemorderskerne, end man gør nu til dags, hvor de slipper med en latterlig lille straf på nogle års straffearbejde.

Enhver kvinde, der var overbevist om at have dræbt sit barn, skulle lade livet på skafottet for bøddelens økse!"

Baronessen havde rejst sig. Hendes øjne lyste med en næsten fanatisk glans, mens opsynsdamen forbavset betragtede hende.

"Hvor kan De, der ellers er så human, dog tale således, fru baronesse?"

"Jeg er ikke frue. De skal ikke genere Dem for at kalde mig frøken, fordi jeg har et barn. Netop for det barn har jeg måttet lide som måske ingen anden kvinde, og for ingen anden ville vel fristelsen have været større til at rydde et barn af vejen.

Men den blotte tanke fylder mig med rædsel. Jeg ville aldrig kunne tåle en kvinde i min nærhed, når jeg vidste, at hendes eget barns blod klæbede ved hendes hænder. Og en af dem skulle jeg måske give min hånd, når hun takkede mig, for hvad jeg havde gjort for hende.

Nej, nej, nej, frøken Schmidt, det må De ikke forlange af mig."

Baronessen var blevet så angrebet af sin sindsbevægelse, at hun under de sidste ord atter havde måttet sætte sig ned.

Hun fortsatte nu med sagtere stemme:

"Tro ikke, at jeg ikke kan tilgive mine medmennesker. Det er kun *den* ene enkelte forbrydelse, som er mig ufattelig, næsten mere ufattelig end et barns mord på sine forældre.

Alt andet tilgiver jeg, måske lettere end de fleste andre. For at De ikke skal få en falsk opfattelse af mig, frøken Schmidt, vil jeg fortælle Dem, hvad jeg ellers ville have beholdt for mig selv uden at betro det til nogen.

Jeg er i den sidste tid systematisk blevet bestjålet for sølvtøj til ret betydelig værdi, men jeg har ikke gjort anmeldelse til politiet om det for ikke at bringe nogen i forlegenhed."

Frøken Schmidt rynkede brynene og sagde i en embedsmæssig tone:

"Kære baronesse, jeg tror, det er på tide, at vi to en gang indgående taler om den måde, på hvilken De mener at gøre godt.

Det forekommer mig, at den tildels er forfejlet, fordi den bunder i eget ubehag ved følgerne af det offentliges indblanding i Deres sager, i forudfattet mening og i ren forbrydervenlighed langt mere end i virkelig humanitet.

Vil De i længden have glæde og tilfredsstillelse af de ofre, De bringer, og den tid, De anvender på arbejdet for fangerne, så tror jeg, at De bliver nødt til at ændre Deres syn på mangt og meget."

"Også på barnemordersker?"

"Også på barnemordersker!"

"Men De kan da i Deres stilling ikke være med til at forsvare dem?"

"Ikke til at forsvare dem, men til at undskylde dem, såfremt man ikke kan hjælpe med til det, der er endnu bedre: at forhindre, at barnemordet bliver begået."

12

I over en halv time havde frøken Schmidt og baronessen talt ivrigt og indgående med hinanden, men samtalen var efterhånden gået over fra diskussion til en enetale, under hvilken opsynsdamen førte ordet i et fuldstændigt foredrag, der sluttede således:

"De betragter altså barnemordet som den forfærdeligste, den mest utilgivelige af alle forbrydelser. Vi, der hele vort liv har med forbrydere at gøre, vi er nær ved at betragte barnemordet som den mest tilgivelige forbrydelse, ja i mange tilfælde slet ikke som en handling, der fortjener forbrydelsens betegnelse."

Baronessen ville gøre en indigneret indvending, men frøken Schmidt standsede hende med en håndbevægelse, idet hun vedblev:

"Lad mig tale ud, baronesse! Jeg mener selvfølgelig også, at barnemordet i og for sig er en stor forbrydelse, en af de største, der overhovedet kan begås, både set fra et moralsk, menneskeligt og samfundsmæssigt standpunkt. Men jeg mener, at det meget ofte, ja oftest, er uretfærdigt at lægge hele skylden og ansvaret på den, der foretager den fortvivlede handling.

At en moder dræber sit ægtefødte barn, det sker så godt som aldrig.

I min lange praksis er det kun forekommet én eneste gang; den kvinde, der er dømt for denne forbrydelse, sidder for tiden her på Christianshavn. Hendes navn er Anna Berg."

"Men det er jo forfærdeligt. Sit ægtefødte barn?"

"Ja, det er hun i hvert fald dømt for. Dog kunne jeg nok have lyst til alligevel en dag at tale til dem om hende.

Men i dag drejer det sig foreløbig om Ni, som vi kalder hende efter hendes fangenummer. Hun har begået den forbrydelse, der er den hyppigste, sørgeligt hyppig netop i Danmark: hun har dræbt sit uægte barn.

Hvad er nu motivet til en sådan fortvivlet handling? Det er hverken berigelseshensigt, råhed eller had. Barnemordet tyder tværtimod hyppigt på moralsk finfølelse og kærlighed til det spæde barn, for så vidt som moderen begår sin handling af skam og af frygt for, at hun ikke vil kunne opfylde sine forsørgelsespligter.

Måske er det lidt paradoksalt, hvad jeg her siger, men i hvert fald må vi kunne blive enige om, at de, der straks fordømmer det som en forbrydelse, at en kvinde får et uægte barn, det er dem, der har det største ansvar, og som driver den stakkels moder til at begå den virkelige forbrydelse: Barnemordet.

Den, der således som De selv, baronesse, har født et barn udenfor ægteskab, ja, undskyld, jeg berører det punkt, men det er på Deres egen foranledning, den tør ikke alt for strengt fordømme barnemorderskerne, thi for en hel række af kvinder er selve det, at få et uægte barn næsten ensbetydende med at blive drevet til af fortvivlelse at dræbe det.

Det, som vi derfor bør gøre, næstefter at tilgive mange af dem, som samvittighedsløse mandfolk har ladet i stikken, det er at skaffe den fødende kvinde sådanne livsforhold, at hun uden at forfølges af foragtelige blikke og uden at stå blottet for

det nødvendigste til livsophold for sig selv og sit barn, kan sætte sin lille dreng eller pige i verden.

Dernæst må vi sørge for at få moderkærligheden til at fæstne sig ved et samliv på mindst et år eller to mellem moder og barn.

Den moder, som da dræber sit barn, hun bør være hjemfalden til lovens strengeste straf, men – hun vil *aldrig* gøre det."

Under frøken Schmidts veltalende foredrag havde baronessen siddet ganske tavs og var blevet mere og mere eftertænksom. Nu svarede hun:

"De har måske ret i noget af det, De siger. Jeg kan nu imidlertid alligevel ikke befri mig selv for en følelse af væmmelse, når jeg står overfor en kvinde, der har dræbt sit barn.

Jeg har overfor Dem allerede tildels lagt mit livs hemmelighed blot, jeg må hellere fortælle Dem hele sammenhængen, så vil De også bedre kunne forstå mig.

Min fader hørte til den gamle skole. Han havde udprægede begreber om moral, især om kvindens; da ulykken skete for mig, og følgerne kom af den synd, jeg havde begået af kærlighed, så brusede han ganske naturligt op i heftighed, mens jeg grædende betroede mig til ham.

Desværre var min moder død så tidligt, at jeg næppe nok har kendt hende. Havde jeg haft en moder, ville meget sikkert være blevet anderledes. Ingen havde egentlig taget sig af mig, jeg havde fået lov til at følge min vilje og min lyst i alt. Min fader stolede absolut på, at en kvinde med min opdragelse og af min afstamning aldrig ville kunne begå et fejltrin, eller rettere,

tanken om en sådan mulighed havde aldrig været i hans bevidsthed.

Det kom da over ham som et tordenslag, da jeg betroede ham, at der var hændt mig det, som han kun kunne forestille sig kunne finde sted mellem folkene.

Dog, da den første hidsighed var gået over, besindede min fader sig lidt og sagde:

'Ja, ja! Når ulykken nu en gang er sket, så er der jo intet andet at gøre end så godt som muligt at råde bod på den. Hvem så end forføreren er, og hvad stand han end tilhører, så giver jeg på forhånd mit samtykke til jeres giftermål, som skal ske straks.'

Min fader, der antagelig ventede, at jeg skulle føle mig lykkelig og befriet ved disse ord, blev forfærdet, da jeg i stedet brast i gråd og hulkede:

'Det er umuligt!'

'Umuligt? Hvad skal det sige?'

'Fordi han allerede er gift!'

Min fader blev først stum af forfærdelse. Så udbrød han hårdt:

'I så fald er der intet andet at gøre, end at barnet fødes i den største hemmelighed, og at det straks efter fødslen skaffes af vejen, så at hverken du eller jeg nogensinde mere ser eller hører det mindste til det.'

Jeg, der altid tidligere i mit liv havde fået min vilje i alt, og som egentlig aldrig før havde set min fader i oprør, blev ganske konsterneret ved at mærke, hvor fast hans vilje var.

Det blev et så pinligt optrin, at jeg ikke vil fordybe mig i skildringen af det. Men det endte med, at min fader i yderste ophidselse fornægtede mig som sin datter og viste mig døren.

Inden hans vrede havde fået tid til at sætte sig, havde jeg dybt krænket forladt gården kun medtagende nogle smykker. Dem solgte jeg i København og gemte så mig selv og min skam herude på Christianshavn hos en tarvelig, skikkelig kone, der hed madam Schwalbe."

"Madam Schwalbe," gentog frøken Schmidt. "Det var også hos hende, at Anna Berg boede."

"Ja, det kan nok passe, for mens jeg lå syg, hørte jeg, hvorledes der blev hvisket i værelset om, at der var begået et barnemord i huset.

Jeg var imidlertid så optaget ikke blot af mit barns fødsel, men også af meddelelsen om, at min fader var død. Jeg følte, at det var skammen over mig, der havde lagt ham for tidligt i graven."

Baronessen havde bøjet hovedet, og hendes øjne var fugtige, mens hun sagde:

"De forstår måske nu bedre, frøken Schmidt, hvorfor jeg er så uforsonlig overfor barnemordersker, jeg, som selv har lidt så meget for at sætte mit barn i verden, og som dog elsker det højere end mit eget liv."

"Jeg forstår det, baronesse, men jeg forstår også, at der er kvinder, som sætter deres barn i verden under endnu langt ulykkeligere forhold. Og dernæst vil jeg åbent sige Dem, at den virkelige medfølelse med forbrydere ikke består i at tilgive alt det, overfor hvilket man selv ifølge liv og opdragelse står fremmed, men netop i at tilgive det, til hvilket man i et givet øjeblik selv har følt en fristelse, som man har overvundet."

Der gik en dyb rødme over baronessens ansigt, da hun sagde:

"Vil De dermed sige, at jeg noget øjeblik skulle have næret den tanke at dræbe mit barn?"

"Nej, nej, nej! hvor falder det Dem ind? Men der dæmrer måske snarere ubevidst hos Dem en art selvstolthed over, at en sådan tanke end aldrig er født hos Dem, og derved er Deres uforsonlighed næret overfor barnemorderskerne, som man med et alt for stærkt udtryk kalder dem, der dræber deres barn."

"Jeg lærer altid noget, når jeg taler med Dem, frøken Schmidt. Jeg skal tænke over, hvad De har sagt mig. Hvad forlanger De foreløbig af mig?"

"Først og fremmest et bidrag til det i disse dage planlagte "mødrehjem" for de stakkels kvinder, der føder deres børn til hjemløshed og armod og derigennem til de fristelser, som var deres egen ulykke."

"Tegn mig for det beløb, De finder passende. De må gerne beregne det rigeligt."

"Tak, baronesse!"

"Og så?"

"Så må De anmelde de tyverier, der er foregået hos Dem."

"Hvorfor?"

"Fordi man ikke har lov til overfor samfundet at lade professionelle skadedyr, der sikkert er på spil hos Dem, husere ugenert og stadig vokse i frækhed til fare for medmenneskene. Og dernæst også, fordi en sådan undladelse af at foretage anmeldelse til politiet, i mange tilfælde kan medføre, at der, når sagens rette sammenhæng ikke undersøges, spredes mistanke i flæng, måske mod uskyldige."

"De tyverier, der allerede er begået, har jeg i hvert fald besluttet mig til ikke at anmelde."

"Godt! Men vil De love mig, hvis der sker et nyt, da at melde det?"

"Jeg skal tænke over det!"

"Vel! Og vil De så til sidst være med til at hjælpe Ni?"

"Ja, på én betingelse."

"Og den er?"

"Jeg vil ikke have, at De overfor hende giver nogen som helst antydning af, hvem det er, der har hjulpet hende. Jeg ønsker ingen tak. Samtidig beder jeg Dem indstændigt om aldrig, når den tid kommer, at bede mig om at interessere mig for Anna Berg, der har dræbt sit ægte barn, og på hvem en stor del af Deres argumentation i hvert fald ikke passer."

"Jeg har nok ikke fået Dem helt omvendt, baronesse," sagde frøken Schmidt med et halvt smil. "Alligevel takker jeg Dem, og jeg tror ikke, denne vor samtale har været helt omsonst."

13

Julen var forbi; den højtidelige stemning og granlugten var forsvundet fra kvindefængslet, hvor alt nu atter gik sin daglige trummerum, og hvor opsynet igen havde fået de vanemæssige, strenge ansigter på.

Men for Anna Berg havde julen været ikke så lidt af en begivenhed.

Juleaften, mens klokkerne ringede højtidsfuldt over Christianshavn, så at man også kunne høre det ind gennem fængslets mure, var der blevet lukket op for alle fangerne.

I hold var de blevet ført til kirken. Cellefangerne var lukket ind i de små båse, i hvilke de sad, så at ingen kunne se de andre, men alle kunne se præsten, og han dem.

Fællesstuefangerne var på rad blevet låset inde på deres bænk. Og efter at der således også her i Guds hus var taget alle forsigtighedsregler mod, at nogen skulle kunne undslippe fra sin straf og flygte ud i julenatten, var gudstjenesten begyndt.

Salmen lød:

Glade jul!
Dejlige jul!
Engle dale ned i skjul!

Rundt om fra de små lukkede rum hørte man krampagtig gråd, selv præsten, der kunne se hver enkelt, mens han selv stod dernede ved alteret, syntes stærkt bevæget, og over alteret strålede to grønne juletræer med tændte lys.

Sangen lød dyb, langsom og vemodig; mange fanger overvældedes til tårer af deres barndomsminder, af anger og samvittighedskval. Anna Berg sad ganske stille med skinnende øjne. For hende var det, som om hun stirrede ind i den åbne himmel.

Længe efter, at fangerne havde forladt kirken for at få deres højtidskost med tilhørende kaffe – – et eventyr for mange af dem –, var det Anna Berg umuligt at befri sig for det stærke indtryk, som kirkegangen havde gjort på hende.

Og hendes fantasi, der var sat i så livlig bevægelse af, hvad hun havde oplevet, vedblev at arbejde, efter at hun havde lagt sig til ro på sit hårde leje.

Det forekom hende, at hun var ude på en stor, mørk, øde mark med en himmel fuld af sorte, overtrukne skyer. På jorden stod der en vugge, og foran den knælede en sort, ukendelig skikkelse med indhyllet hoved.

Vuggen var tom.

Så lyste det pludselig op på den mørke himmel, som om et forhæng blev revet til side, og Anna Berg så lige ind i en strålende klarhed, der næsten blændede hendes blik. Lidt efter lidt vænnede øjet sig dog til synet, og nu skelnede hun en skare engle med store, hvide vinger.

En af dem svævede ud i natten med et barn på armen. Men det gøs i Anna Berg, for barnet var gult og gustent, sådant som hun havde set det, da hun i sin angst kastede det i vandet.

Anna Berg blev så rædselsslagen, at hun sank i knæ og holdt hænderne for øjnene. Men nu hørte hun sang oppe i himmelen:

Hid vi komme med paradis-grønt,
Når vi se, hvad for Gud er skønt …

Det lød så dejligt og mildt, at Anna Berg fik mod til atter at slå blikket op.

Og nu så hun, at englen åndede på barnets lukkede øjenlåg, der åbnede sig for et par store, blå glugger, som rettedes lige imod hende, mens barnet spredte armene ud.

Så lagde englen varsomt barnet i vuggen, og mens den sorte skikkelse blev stående med sænket hoved, kastede Anna Berg sig ned over vuggen med et skrig ...

Anna Berg vågnede ved det samme skrig og så sig forvirret om i den lille, uhyggelige natcelle, i hvilken et sygt vinterlys begyndte at sive ind med tynde stråler.

Hun fik ikke megen ro til at tænke på sin drøm, for det var tid til at stå op.

Hele formiddagen, mens hun sad og mekanisk klistrede sine poser, tænkte hun imidlertid på nattens drøm, der vedblev at stå så levende for hende.

I frokostpausen betroede hun sig så efter nogen betænkning til Sorte-Kristine, der blandt mange andre færdigheder også skulle have den at kunne lægge drømme ud. Hun havde endogså været straffet som spåkone.

Sorte-Kristine blev fyr og flamme, da hun havde hørt Annas troskyldige beretning om, hvad hun havde drømt under indtryk af julehøjtiden i fængselskirken.

"Der er ingen tvivl," sagde Sorte-Kristine med overbevisning. "Den drøm er tydelig nok, og den er et varsel.

Dit barn lever, og du vil få det igen!"

Anna rystende tvivlende på hovedet:

"Hvordan skulle det leve? Jeg har jo selv set, at det var dødt, da jeg kastede det i vandet, og senere har de både fisket det op

og skåret det i stykker."

"Ja, det kender jeg alt sammen ikke noget til, men barnet lever, og du vil få det igen, det er sikkert nok. Drømme lyver aldrig!" svarede Sorte-Kristine med overbevisning.

Drømme lyver aldrig! Disse ord vedblev i de nærmeste dage uafbrudt at klinge for Annas øren som et fjernt, stadig gentaget ekko.

Men det var, som om ekkoet blev svagere og svagere, alt som livet vedblev at gå sin gang, uden at der indtrådte nogen forandring.

Og nu var man nået til nytår, da Ni skulle løslades.

Anna var glad og dog så bedrøvet. Hun var glad på Ni's vegne, men bedrøvet på sine egne. Hvordan skulle hun kunne undvære den kære, rare Ni, der så ofte havde trøstet hende med kærlige ord?

Ni var selv opfyldt af en stille, vemodig glæde over sin løsladelse.

Opsynsdamen, frøken Schmidt, havde holdt sit løfte. Et par timer før løsladelsen havde hun meddelt Ni, at der var lejet en rullestue til hende. Lejen var erlagt for et år forud, og rullen var betalt, det var en foræring til hende. Hvis det skulle ske, at hun efter årets udløb trængte til et mindre beløb, ville dette også blive stillet til hendes rådighed, såfremt det viste sig, at hun havde arbejdet hæderligt og ordentligt for at skaffe sig en stilling.

Så kom afskeden med de stakkels medfanger, til hvem Ni havde bundet sig under opholdet i straffeanstalten, som man binder sig til kammerater – de gode som de dårlige – under militærtjenesten.

De var alle rørte ved afskeden, selv den gamle, durkdrevne Dirke-Trine.

For Ni havde med sit gode, bløde gemyt sagt til hende:

"Du må ikke være ond på mig for den brummetur, for det var jo kun for Annas skyld, at jeg angav dig, og du må dog indrømme, at du havde været en dårlig kammerat."

En dårlig kammerat! En gammel fange som Dirke-Trine indrømmede selv i sit hjerte, at dårligt kammeratskab var noget, der burde straffes, hvis man da overhovedet skulle beholde disse gamle, dumme straffe, som kloge hoveder havde udklækket til menneskenes forbedring.

Sorte-Kristine var rørt til tårer, da hun overrakte det renskrevne eksemplar af "Afskedskvadet".

Men dybest bevæget var Anna. Ni lovede hende, at hun flittigt skulle besøge hende, så ofte reglementet tillod det, og at hun skulle hilse madam Sivertsen fra hende.

Efter at alle løsladelsesformaliteterne derefter var taget i agt, og Ni på assistentens kontor havde fået udleveret sine pakkenelliker og de overarbejdspenge, hun havde opsparet i straffeanstalten, blev hun ført ud til den ventende droske.

På vejen ledsagedes hun af frøken Schmidt, der nu helt havde skiftet tone overfor hende:

"Nå, frøken Ingeborg Jensen, er De så rigtig glad over atter at skulle være et selvstændigt menneske?"

"Ja, det er jeg," svarede Ni stilfærdigt, "og jeg ved ikke, hvordan jeg skal takke Dem for, hvad De har gjort for mig. Men rigtig glad ville jeg dog først være, hvis det var mig muligt også at takke den, der har givet mig alt det."

"Det er desværre umuligt, frøken Jensen," svarede opsynsdamen. "Den pågældende ønsker at være anonym."

"Det vil sige, at hun ikke vil tage mod tak af en barnemorderske som mig," sagde Ni, "og det kan jeg også godt forstå. Men lov mig, at De i hvert fald vil takke hende ret hjerteligt fra mig."

"Det skal jeg!" svarede frøken Schmidt venligt.

Så rullede drosken af sted.

Frøken Schmidt trådte ind i sit lille værelse, hvor den sortklædte baronesse sad:

"De har haft fornøjelse af Deres gave, baronesse, det var rørende at se, hvor glad frøken Jensen blev ved, hvad De havde gjort for hende."

"Så? Det glæder mig. De ved, frøken Schmidt, at jeg kun har handlet således på Deres udtrykkelige anbefaling, men i øvrigt ønsker jeg helst at tale så lidt som muligt om den sag."

Der blev en lang pause.

For at bryde pinligheden sagde frøken Schmidt endelig:

"Nå, det er sandt, hvordan går det med sølvtøjs-tyverierne?"

"Ja, det er beklageligt," svarede baronessen. "Lige efter jul tegnede det til, at de skulle høre op, men nu er der igen forsvundet et par genstande."

"Og De har ingen mistanke?"

"Ingen bestemt!"

"Ingen bestemt! Det vil sige, at De mistænker flere. Når det er tilfældet, så er det Deres pligt at anmelde sagen til politiet."

Baronessen, der i dag syntes hårdere end ellers, svarede:

"Vil *De* påtage Dem at anmelde sagen? Jeg vil så nødig. Men var det ikke muligt, at der kunne ske en undersøgelse under

hånden, inden det offentlige bliver indblandet?"

"Jo, det kan måske nok lade sig arrangere," svarede frøken Schmidt. "Nu skal jeg prøve på at tage affære."

14

Frøken Schmidt, der efterhånden var blevet baronessens fortrolige i et og alt, havde også af hende fået den opgave at skaffe hende en god og pålidelig ung pige, helst fra landet.

Efter at have tænkt sig om, var frøken Schmidt kommet til at erindre madam Sivertsen. Hun havde selv oftere været til stede i embeds medfør, når amagerkonen talte med Anna Berg under fangebesøgene. Den brave kones hjertensgodhed og sunde sans havde i høj grad tiltalt opsynsdamen.

Hun havde derfor henvendt sig til madam Sivertsen og spurgt hende, om hun ikke skulle have lyst til at lade en af sine døtre komme til at tjene i en solid og vellønnet kondition.

Amagerkonen var gerne gået ind på dette, og hendes næstældste datter Else var derefter kommet til at tjene hos baronessen, der syntes ualmindelig godt om den unge, kønne amagerpige i den klædelige nationaldragt, som hun efter moderens ønske stadig bar.

I dag havde madam Sivertsen atter besøgt Anna Berg og som sædvanlig talt mildt og moderligt med hende, samtidig med at hun også havde opmuntret hende ved sin sikre, joviale optræden.

Da samtalen var forbi, bød frøken Schmidt madam Sivertsen ind i sit værelse på en kop kaffe.

De havde nu siddet og talt om forskellige ting, da frøken Schmidt pludselig spurgte:

"Nå, og hvordan synes Else så om at være hos baronessen?"

"Jo, på konditionen er der intet at klage. Det er en stille og rolig plads, hun lever som en prinsesse, og lønnen, den er jo også god nok, men ..."

"Men?"

"Ja, se der er jo det med sølvtøjet, der stadig forsvinder i huset. Det piner Else, det kan jeg godt mærke på hende, selv om hun intet siger. Når baronessen ikke vil gøre nogen anmeldelse, så er det jo næsten, som om hun ville sige: Jeg er bange for, at det skal blive oplyst, at det er en af dem, jeg sætter pris på, som er tyven.

Med den slags ting er Else nu så ærekær; det har hun efter mig, og da også efter salig Sivertsen, der altid var en ærlig og reel mand.

Man skal ikke mishandle de stakler, der rammes af lovens arm, men når en kvinde som Anna Berg, som jeg vil holde uskyldig for Herrens åsyn, skal sidde lukket inde bag lås og slå, så oprører det en anden én, at tyve og røvere skal gå frække omkring, uden at nogen vil sørge for at tage sig ordentlig af deres opdragelse."

Frøken Schmidt nikkede bifaldende hen for sig. Så tilføjede hun:

"De har fuldstændig ret, madam Sivertsen. Det er som talt ud af mit hjerte. Men der var noget andet, De sagde, som interesserer mig endnu mere, og som jeg undertiden selv har tænkt på: Tror De virkelig, at Anna Berg er uskyldig dømt?"

"Ja, det ved den levende Gud, jeg tror, eller rettere, det tør jeg lægge mit hoved på blokken på og sige Amager."

Frøken Schmidt kom til at smile over madam Sivertsens drastiske udtryksmåde, men straks efter tilføjede hun alvorligt:

"Har De noget bestemt at støtte Dem til i så henseende, eller er det kun Deres personlige indtryk?"

"Sådan, hvad man kalder beviser, det har jeg selvfølgelig ikke, og dem er der vel heller ingen desværre, der er i stand til at skaffe til veje, men sin tro skal man jo vise af sine gerninger, som skrevet står. Og det vil jeg sige Dem, frøken Schmidt, den dag Anna Berg kommer ud, så skal hun altid, om Gud vil og alt går godt, til enhver tid finde et hjem hos mig. På den måde mener jeg, at jeg bedst viser hende, at jeg har tillid til hendes uskyld."

Frøken Schmidt havde rejst sig, og idet hun lagde sin hånd på madam Sivertsens skulder, sagde hun:

"De er en brav kone med hjertet på rette sted, madam Sivertsen, og De har gjort mig glad med Deres ord. Jeg har altid været lidt bange for, hvordan det skulle gå Anna Berg, når hun kom ud. Den hjælp, jeg har regnet med for hende, har svigtet, men nu ved jeg, at hun er i de bedste hænder."

Madam Sivertsen nikkede kun bekræftende.

Hun fandt slet ikke, at der var nogen overdrivelse i opsynsdamens anerkendelse.

Da madam Sivertsen ville til at tage afsked med et: *Tak for kaffe,* sagde frøken Schmidt:

"Hør, det er sandt, endnu et ord. Taler de stadig om de gamle tyverier, eller er der sket nye hos baronessen?"

"Det er ikke længere siden end som i går, at der er forsvundet en stor ske med våben på."

"Og baronessen har ikke anmeldt det?"

"Nej, på det lag! Det er så langt fra, at hun endogså har pålagt Else, at hun ikke skulle sige Dem det, hvis hun kom til at tale

med Dem. Men til mig har hun ikke sagt noget om at tie stille," tilføjede madam Sivertsen med et lunt blink i øjet.

Så fik hun tøjet på og skyndte sig af sted. For der var mange slags forretninger, der ventede på den driftige kone.

Da madam Sivertsen var gået, tog frøken Schmidt en kraftig beslutning.

Det var netop hendes udgangsdag, og idet hun på vejen til sin moder passerede Strandgade, gik hun indenfor på stationen og talte med politiassistenten, som hun kendte i embeds medfør og fra forskellige komiteer, i hvilke de sad sammen.

Efter at hun havde forklaret sagens sammenhæng for assistenten, gik denne ind på, at der foretoges en undersøgelse under hånden ved en af stationens opdagere, og at det videre med hensyn til eventuel anmeldelse lagdes i frøken Schmidts hånd.

Således gik det da til, at vor gamle bekendt, opdager Jeppesen, en skønne dag ringede på hos baronessen og bad hende om nærmere forklaring med hensyn til de forsvundne værdigenstande.

Baronessen blev først nærmest oprørt over dette formentlige indgreb i hendes privatliv, men da hun hørte, at det var frøken Schmidt, der havde foranlediget undersøgelsen, og at denne foreløbig skulle ske under hånden, fandt hun sig i det uundgåelige.

Imidlertid udtrykte baronessen sig med stor reservation, og hvad opdageren fik at vide, indskrænkede sig nærmest til en fortegnelse over de sager, der var forsvundet. Derimod ville baronessen ikke give nogen oplysning om personer, således at mistanken kunne ledes i en bestemt retning.

Opdager Jeppesen opgav da at trænge nærmere ind på baronessen, inden han havde talt med frøken Schmidt og fået nærmere ordre af sin overordnede.

Da Jeppesen ville til at gå, og baronessen ledsagede ham ud, kom de igennem en stue, i hvilken der stod en vugge. I vuggen lå et lille barn med store, blå øjne.

Jeppesen, der i sin stilling følte dobbelt trang til at demonstrere, at han var et godt menneske, nikkede venligt til barnet. Barnet nikkede igen, og som en slags invitation til leg, kastede det sin lille sølvrangle med et spjæt ud af vuggen og lige i hovedet på opdageren.

Med en mine, som om han var umådelig smigret over denne familiaritet, tog Jeppesen ranglen op fra gulvet for at give den tilbage til barnet.

Da han imidlertid så, at der var indgraveret noget i randen, kom opdageren op i ham, og mens baronessen betragtede ham med et utålmodigt blik, læste han: *Til Bussi fra "Hvalp", 6. januar 1902.*

"Er det nærgående at spørge om, hvem 'Hvalp' er?" sagde Jeppesen indledende.

"Det kan vist ikke have nogen som helst interesse for Dem," svarede baronessen kort; men da opdageren vedblev at stirre frittende på hende, tilføjede hun, nærmest for at blive det påtrængende mandfolk kvit:

"Det er et gammelt, trofast kvindemenneske, som barnet holder meget af, og som af og til kommer her for at se til det."

"Det var da et underligt navn for et gammelt kvindemenneske."

"Nå ja! Hun hedder Schwalbe, når De endelig vil vide det, men den lille kan ikke udtale det navn og kalder hende altid for "Hvalp"."

"Schwalbe! Nå, det er måske madam Schwalbe i Brogade?"

Baronessen, der øjensynlig følte sig meget ubehagelig berørt af samtalen, der begyndte at få karakter af et forhør, svarede kort:

"Jo, hun bor vist nok i Brogade. Det ved jeg ikke rigtigt."

"Nå ikke! Det var mærkeligt, når hun holder så meget af den lille. Tør jeg spørge, hvad den dato betyder?"

"Det er barnets fødselsdato. Det er en gave til den lille på dens fødselsdag."

"Har madam Schwalbe selv været her med den pæne gave?"

"Ja, hun har! Men nu ønsker jeg ikke at svare på flere spørgsmål. Jeg har andet at tage vare på."

Dermed bukkede opdageren og gik. Baronessen lod ham selv lukke sig ud af entrédøren.

Da opdageren var kommet ud på gangen, tog han sin lommebog op.

Først noterede han den indskrift, som han havde læst på den lille sølvrangle.

Derefter så han nøje på dørpladen, slog tilbage i sin lommebog, som om han ledte efter noget.

Det varede lidt. Så fandt han åbenbart det, han søgte, for han nikkede et par gange ligesom bekræftende hen for sig.

Da alle disse nysleærinder var endt, tændte opdager Jeppesen en cigar, og mens han kastede store røgskyer fra sig som en mand, der er stærkt opdaget af sine egne tanker, begav han sig

hen til kvindefængslet for at aflægge rapport for den dame, som assistenten havde henvist ham til.

15

Opdager Jeppesen trådte ind til opsynsdamen frøken Schmidt i hendes lille lejlighed i kvindefængslet.

"Nå, har De så fået noget resultat?" spurgte opsynsdamen.

"Ja, jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal svare," sagde opdageren. "Baronesse von Ravn hører just ikke til de behageligste personer at anstille undersøgelser hos; det lader til, at hun nærmest betragter mig som en uopdragen, påtrængende personage.

Alligevel var min samtale med hende ikke uden interesse for mig. Jeg kom under den til at tænke på en sag, som jeg tidligere har haft med at bestille, og som endte med, at den pågældende blev dømt og nu sidder her i kvindefængslet."

"Her i kvindefængslet?" spurgte frøken Schmidt interesseret. – "Hvem er det?"

"Det er en kvinde ved navn Anna Berg."

"Anna Berg! Ja, hende kender jeg godt, og hun hører tilmed til de fanger, der interesserer mig."

"Mig også! Det var mig, der anholdt hende under omstændigheder, som ikke tillod nogen tvivl om hendes skyld. Først da hun var dømt, og jeg ledsagede hende herud, sagde hun i drosken nogle ord, der gjorde mig usikker.

Hun henledte min opmærksomhed på en anden person."

"Hvem var det?"

"En madam Schwalbe."

"Det var den kone, hun boede hos."

"Ganske rigtigt. Men der boede også andre hos hende. Jeg noterede den gang nogle navne op, som stod på døren, men som ikke i første omgang førte mig på noget spor eller tilstrækkeligt vakte min opmærksomhed. Et af dem var Louise Ravn."

"Hvem er det?"

"Jeg skulle tro, at det er den samme dame, som nu kalder sig baronesse Louise von Ravn."

"Så? Ja, hun havde lagt sig ud med sin familie, så det kan være, hun i den periode havde aflagt sin adelige titel."

"Måske! Det er nu aldrig heldigt at aflægge den slags ting. Men hvis det er hende, forbavser det mig lidt, at hun lod, som om hun ikke vidste, hvor madam Schwalbe boede."

"Jeg synes, Deres ord mere og mere tyder på, at De vil til at vende den påbegyndte undersøgelse mod baronessen selv. Hvad har madam Schwalbe i øvrigt med hele den affære om sølvtøjet at gøre?"

"Madam Schwalbe går ind og ud i huset hos baronessen og synes endog at være ligesom en slags gudmoder for barnet."

"For Kaj?"

"Ja, jeg ved såmænd ikke, hvad drengen hedder. Men jeg ved, at madam Schwalbe er en meget slesk og farlig gammel kvinde, som nok kan forstå at gå en naiv dame som baronessen under øjnene."

"Det vil med andre ord sige, at De mistænker madam Schwalbe for at være sølvtyven. I så fald beder jeg Dem foreløbig om at indstille undersøgelsen, til jeg har talt med baronessen."

"Som frøkenen vil," svarede opdageren, ikke uden en vis ærgrelse i stemmen. "Jeg har jo ordre fra assistenten til at rette mig efter Dem – i *den* sag."

"I *den* sag! Er der da en anden sag?"

"Måske!" svarede opdageren og rejste sig. "Men om den har jeg jo ingen ordre til at konferere med Dem."

Derefter gik opdager Jeppesen, og da han var ude af døren, sagde frøken Schmidt halvhøjt for sig selv:

"Det er farlige folk at have at gøre med."

Opdager Jeppesen gik imidlertid med en hast, der tydede på utålmodighed, hen på stationen i Strandgade. Han fik rodet nogle store protokoller frem, og mens han studerede i dem, fløjtede han sagte imellem tænderne, et sikkert tegn på, at sporsansen var oppe i ham.

Endelig var han færdig, slog protokollerne sammen og gik, efter at han havde gjort nogle notitser i sin lommebog.

Lidt efter var han oppe ad trappen i huset i Brogade og ringede på hos madam Schwalbe.

Madam Schwalbe lukkede selv op og udstødte et udbrud af forbavselse, da hun så politimanden, som hun straks kendte igen.

"Der er da ingen grund til at blive bange for mig, madam Schwalbe!" Sagde opdageren i en tone, som han prøvede på at gøre jovial. – "Vi to er jo gode, gamle bekendte."

"Nej, jeg blev såmænd heller ikke bange, hr. politi, men man ved jo aldrig rigtig, om der er noget galt på færde, når man ser politiet."

"Folk med en god samvittighed behøver ikke at være bange for politiet. Men Deres er måske ikke så god, madam

Schwalbe?"

"Jo, hvor vil De hen, hr. politi. Jeg er mig i hvert fald ikke bevidst, at jeg har gjort noget, det jeg ved af."

"Så har De måske heller ikke noget imod, at jeg foretager en lille undersøgelse her i Deres lejlighed?"

"Næh Guj, hr. politi! Undersøg De bare lige så meget, De vil. Jeg er en ærlig kone, der ikke har noget at skjule. Og skønt jeg måske nok havde lov til at forbyde Dem at rode i mine sager, ja, undskyld, det siger jeg kun for en ordens skyld, så vil jeg dog hellere have, at De straks forvisser Dem om, at De har taget fejl, hvis at det er, at De mistænker mig for et eller andet."

Mens madam Schwalbe med flydende tungefærdighed afleverede denne svada, havde hun selv lukket alle sine gemmer op og trukket den ene skuffe frem efter den anden.

Hun fortsatte endnu i nogen tid med denne oplukning, mens hun tav, men til gengæld pustede og stønnede som et tærskeværk.

Nu standsede hun, så triumferende op på opdageren og sagde:

"Vær så god, hr. politi. Vil De så selv undersøge."

Opdager Jeppesen havde et øjeblik ladet sig dupere af madam Schwalbes geskæftighed. Skulle han have taget fejl, eller var hun advaret?

Men længe varede det ikke, inden han atter fik samlet sig og begyndte at ane sagens sammenhæng. Gemning har i alle hjem sin særlige psykologi. Hvad der én gang er blevet benyttet til skjulested, det bruges i reglen også senere på samme måde. Derfor sagde opdager Jeppesen kort:

"Tak, madam Schwalbe. Jeg føler mig overbevist om, at De ikke her i Deres lejlighed har skjult noget, der interesserer mig eller kommer mig ved."

Madam Schwalbe begyndte atter med en halvt triumferende mine at lukke skufferne i, da scenen pludselig forandrede sig, idet opdageren tilføjede:

"Derimod ønsker jeg nok, at De lukker mig ind på Deres pulterkammer ovenpå."

"På pulterkammeret!" udbrød madam Schwalbe, og der var et på én gang giftigt og forskrækket udtryk i hendes små øjne. "Nu synes jeg virkelig, at jeg har vist Dem nok. Har De overhovedet ret til at anstille nogen husundersøgelse her hos mig?"

"Det er vist ikke værd, at vi begynder at diskutere det spørgsmål, madam Schwalbe. Selv om jeg ingen ret har til det, så skal jeg nok skaffe mig den. Lad os nu bare se at komme derop."

"Jeg ved ikke, hvor nøglen er."

"Ikke! Så led efter den; jeg bliver siddende her ganske rolig til De finder den, jeg har tid til at vente."

Madam Schwalbe brummede noget og begyndte at lade, som om hun ledte rundt i lejligheden. Da opdageren blev siddende uden at røre sig, tog hun sluttelig, mens hun troede sig ubemærket, nøglen op af kjolelommen og udbrød med påtaget forbavselse:

"Nå, her er den!"

"Det var jo udmærket," sagde opdageren, "lad os så komme derop. Tak, giv De mig blot nøglen, jeg kender vejen."

Madam Schwalbe gav tøvende nøglen fra sig, og Jeppesen gik op ad trapperne til det værelse, i hvilket han i sin tid havde

anholdt Anna Berg. Madam Schwalbe fulgte langsomt efter.

Uden at betænke sig et øjeblik gik opdageren gennem pulterkammeret, åbnede døren ud til balkonen og kastede et blik på de sager, der stod derude.

Da han så en tørvekurv, hvis bund tildels var dækket af smuld, stak han hånden ned i det og trak en sølvske med våben op.

Madam Schwalbe, der i spænding havde fulgt opdagerens bevægelser, blev i dette øjeblik grebet af et sandt raseri og udbrød ude af sig selv med truende gestus:

"Hvis det er baronessen, der har anmeldt mig, så skulle hun dog tage sig i agt, for ellers ..."

"For ellers?" spurgte opdageren og betragtede opmærksomt madam Schwalbe.

Denne havde imidlertid genvundet nogen ro og svarede:

"Ellers skal jeg krasse øjnene ud af hovedet på hende, når jeg træffer hende."

"Hør nu, madam Schwalbe," sagde opdageren, "denne historie kommer De ikke fra. Jeg har fundet denne ske, og jeg vil måske finde mere, når jeg søger videre. Dernæst har jeg en fuldstændig liste over, hvad der er stjålet hos baronesse von Ravn. Flere af disse ting er naturligvis solgt eller pantsat, og når de efterlyses, vil der komme så mange vidner mod Dem, at de straks vil blive fældet."

Madam Schwalbe, der nu syntes at have opgivet al modstand, var begyndt at tudbrøle.

"Så, så, så! Lad os nu tale fornuftigt, madam Schwalbe.

Der er en anden gammel affære, som vi to har sammen. Hvis De vil fortælle mig den fulde sandhed i den, så skal jeg lade være

at gøre anmeldelse om sølvtyveriet. De får straf, men mindre straf end for tyveriet, De får lettet deres samvittighed, der dog må have plaget Dem, og De får lejlighed til at gøre Deres slette handling delvis god igen, idet De befrier en uskyldig. Det er en fordelagtig handel, jeg foreslår Dem, madam Schwalbe, for ellers bliver De dømt for begge dele. Har vi først arresteret Dem for sølvtyveriet, skal vi nok også få resten ud af Dem."

Madam Schwalbe, der havde stået og stirret på opdageren med åben mund, nikkede kun svagt til bekræftelse.

"Godt!" sagde opdageren. "Lad os to så gå ned til Dem og tale sagen helt igennem. Men ingen udflugter eller omsvøb, for mærker jeg det, så giver jeg ingen pardon."

Madam Schwalbe nikkede atter, og de to fulgtes sammen ned ad trapperne.

16

Baronesse von Ravn sad i dagligstuen i sin smukke, herskabelige villa, der havde en pragtfuld udsigt til det flade, venlige Amager med dets velholdte haver, og langt borte Saltholmen og den brusende Flinterende.

Det var i dag et dejligt vejr. Luften var høj, lys og klar, og til trods for kulden havde solen så stærk magt, at det tapdryppede fra tagene, så at fortovene var oversået med store, våde pletter.

Baronessen, der havde stået henne ved vinduet og glædet sig over den dejlige udsigt, var nu atter gået tilbage i stuen og havde taget plads ved den elegant udstyrede vugge, som hun havde ladet bringe ind fra det på dette tidspunkt lidt mørke barneværelse til dagligstuens prægtige solskin.

Baronessen havde slået blondegardinerne til side for den silkeforede, overdækkede vugge og kiggede ind til den lille, der lå i tryg slummer med en af de små, buttede arme under hovedet. Baronessen sad længe ganske ubevægelig og stirrede på barnet, som ønskede hun til bunds at studere dets træk.

Så, nu ringede det!

Der gik et fortrydeligt udtryk over baronessens ansigt ved tanken om, at den lille nu skulle forstyrres i sin trygge slummer, og hun lyttede for om muligt at opfatte den fremmedes stemme, når vedkommende talte med pigen. Var det atter en af de kedelige visitter? Det syntes ikke så, for ansigtets udtryk blev nu mere oprømt, og baronessen rejste sig for selv at tage mod den besøgende i entréen.

"Nej, goddag, frøken Schmidt. Nå, er De endelig dér, det er da en evighed siden, man har set Dem. Hvor har De dog været så længe, det er jo snart en hel uge, De har været forsvundet. Hæng nu Deres tøj fra Dem og kom indenfor. Jeg har så mange ting, jeg må tale med dem om."

"Jeg også!" svarede frøken Schmidt, idet hun mod sædvane lod sig overtale uden indvendinger til at hænge tøjet fra sig i et omfang, der tydede på en længere visit.

"Så meget desto bedre," sagde baronessen livligt. "De ved, at jeg altid gerne hører på, hvad De har at sige mig eller foreslå mig. Jeg føler mig ofte ligesom gladere, når jeg har haft en samtale med Dem, kære frøken Schmidt."

Der gik et næsten forlegent udtryk over frøken Schmidts ansigt, mens baronessen lagde armen om hendes liv og førte hende ind i dagligstuen, idet hun smilende vedblev:

"Nu skal De ikke blive flov. Det er virkelig sandt, hvad jeg siger. Der er så megen opmuntring i at tale med Dem."

"Ja, kære baronesse, man kan jo ikke altid komme med søndagsstemning til huset. Jeg ville ønske, at De ikke må overføre nogen bitterhed på mig, hvis den samtale, vi nu kommer til at føre, får en anden karakter end den, De måske havde ventet."

"Du gode Gud! Det lyder jo ikke blot højtideligt, men næsten alarmerende. Men i dag er jeg så lykkelig, at jeg ikke tror, der er noget, der vil kunne formørke mit sind, hvad det så end skulle være."

"Og hvad er det, der har gjort Dem så lykkelig netop i dag, baronesse?"

"Det er den lille dér! Der var et par dage, i hvilke jeg har været ængstelig for drengen. Jeg var virkelig bange for, at han skulle blive alvorligt syg. Men i dag til formiddag var professor holm her og beroligede mig fuldstændig. Barnet har kun haft lidt ondt for tænder. Og nu ligger det og sover så trygt i sin lille vugge. Kom herhen skal De se, hvor sødt det ser ud."

Frøken Schmidt vendte sig halvt bort. Baronessen lagde mærke til det og sagde:

"De er ugift, frøken Schmidt, og jeg tror ikke rigtigt, De forstår den følelse, det er at være moder. De fortrække måske de store, ulykkelige, forstødte menneskebørn, som samfundet har handlet ilde med. Men når man er moder, når man har et lille væsen, der er kød af ens kød, og som man har født med smerte og under skæbnesvangre forhold, så er det en for andre ufattelig kærlighed, man kaster på et sådant lille væsen.

Man kan ligge søvnløs de lange nætter blot for at lytte til dets åndedræt, når man synes, det går for hurtigt eller langsomt, man kan gennemisnes af rædsel, blot man hører den svageste jamren fra den lille strube, og bagefter kan man sidde i timevis ganske stille, opfyldt af en uendelig, uforklarlig lykke, når man mærker, at barnet atter ånder sundt og stærkt i søvne.

Og så den fryd, når det pludselig slår øjnene op, ler over hele ansigtet og strækker de små arme ud mod en, mens det stammer: Mo'er!

Ja, De må ikke tage det fortrydeligt op, frøken Schmidt, at jeg taler så meget om det barn. Det er jo netop det vidunderlig skønne ved naturen, at en moder aldrig misunder en anden moder hendes barn. Selv om det er grimt og sygt og svagt, så synes hun, at hendes eget barn er det smukkeste i hele verden,

hun vil kunne kende det mellem tusinde andre, og hun vil føle helt dybt inde fra hjertet, at det er *hendes* barn, og at det umuligt kan være nogen andens. Er det ikke sandt?"

"Jo, det kan nok være!" svarede frøken Schmidt, der tilsyneladende var stærkt optaget af at betragte udsigten ud over Amagerlandet.

"Kan nok være!" gentog baronessen næsten spottende, mens hun puslede om vuggen. "Ja, nu mærker jeg først rigtig den forskel, der er mellem os kvinder, når vi er mødre, og når vi ikke er det. Nej, det kan ikke "nok være", frøken Schmidt, sådan *er* det, sådan som jeg siger.

En mand, han kan være i tvivl, endda i stærk og berettiget tvivl, og det må man i høj grad holde mændene til gode, når de ofte synes at vise en alt for ringe glæde og optagethed overfor deres afkom. Men en kvinde, ja hun er så usvigelig sikker på sit barn, hvis indtræden i verden hun så at sige har forkyndt med den højeste smertes heroldråb. Derfor er moderens hjerte så fuldt og ømt overfor barnet, og derfor er jeg så fyldt af lykke i dag, da al ængstelse for lille Kaj er forsvundet af mit sind, og jeg nu ser ham ligge dér så sund og rødmosset som en bisp i en gåserede.

For det siger jeg Dem, frøken Schmidt, at hvis det barn kom noget til, så tror jeg, at jeg ville tage min død over det. Han er blevet lyset og solen i min tilværelse, og han har spredt alle de tidligere tunge, mørke skyer, der var trukket sammen på min himmel.

Nu tror jeg, han vågner! Kom nu herhen, frøken Schmidt, og betragt ham rigtig nøje, så skal De se, han har mine øjne."

Frøken Schmidt havde gjort en voldsom bevægelse, og idet hun ligesom med en kraftanstrengelse rev sig løs, udbrød hun forceret:

"Det er sandt. Der er noget, jeg har glemt, og som jeg pludselig kommer i tanker om. Jeg må gå med det samme."

"Nej, hvad er nu det," sagde baronessen, "nu må De ikke blive vred på mig, fordi jeg hele tiden taler om mig selv og den lille dér. Jeg kan godt forstå, at det trætter Dem, og det er heller ikke noget uafbrudt at underholde fremmede med."

"Det er slet ikke derfor."

"Jo, vist så, De har jo helt andre ting, der ligger Dem på hjerte, og som De er kommet for at tale med mig om."

"Jeg tror hellere, jeg vil opsætte det til en anden dag."

"Hvad skal nu det betyde? De sagde jo straks, da De kom, at De havde noget vigtigt at meddele mig. Lad mig nu få det at vide med det samme. I dag føler jeg mig så stærk. Og hvis det er en af Deres stakler, som De interesserer Dem for, og som De vil opnå noget for hos mig, så kunne de ikke komme på noget heldigere tidspunkt. I dag vil jeg ikke være i stand til at sige nej til nogen."

Frøken Schmidt stod et øjeblik rådvild. Så syntes hun pludselig at tage en kraftig beslutning, idet hun sagde:

"Jeg kommer til Dem, baronesse, for at tale om Anna Berg."

Baronessens før så venlige og smilende ansigt blev pludselig hårdt, næsten fjendsk i sit udtryk, og en dyb fold lagde sig mellem hendes øjenbryn:

"Jeg må sige Dem, frøken Schmidt, at det var det sidste navn, jeg havde ventet at høre af Deres læber netop i dette øjeblik. Da jeg hjalp Deres protegé Ni, som De kaldte hende, og som ganske

vist ikke senere har givet mig nogen grund til klage, var det den udtrykkelige aftale imellem os, at De aldrig måtte nævne den kvinde, hvis navn De nylig bragte på bane, i min nærværelse.

Jeg gik ind på Deres meget hasarderede teorier om en moders forhold til sit uægte barn, og jeg hjalp, skønt modstræbende, på Deres indtrængende opfordring. Men den anden, der har dræbt sit ægte barn, hun er mig en vederstyggelighed. Netop i dette øjeblik, hvor jeg står opfyldt af moderens hele svulmende glæde og jublende fryd over at eje et barn, så nævner De det navn, der hos mig fremkalder en gysende rædsel, navnet på en kvinde, som jeg sætter under dyrene, og som jeg ikke vil betænke mig på at kalde ..."

"Brug intet ukvemsord, baronesse," faldt frøken Schmidt hende hastigt i talen.

"Ukvemsord eller ikke ukvemsord, jeg må udtrykke min indignation og min foragt ved at råbe den betegnelse ud, som for mig er den eneste passende for dette menneske. Hun er ..."

"Ti stille, baronesse, eller De vil komme til at angre det hele Deres liv!" udbrød frøken Schmidt med en sådan voldsomhed og autoritet i stemmen, at baronessen pludselig holdt inde uden at fortsætte. Efter at hun havde sundet sig lidt, spurgte hun skarpt, men dog med en vis forsigtighed:

"Er der da sket noget, som De mener vil kunne ændre min opfattelse af den pågældende kvinde?"

Frøken Schmidt nikkede.

"Det er ganske vist en anden sag. Men alligevel, lad os opsætte at tale om denne kvinde til en senere lejlighed. Den blotte lyd af hendes navn virker ophidsende på mig."

Den lille var vågnet ved moderens højrøstede tale, der syntes at have virket skræmmende, for barnet rakte grædende hænderne frem, mens det forskrækket så op på baronessen.

"Tænk at have sådan et lille, værgeløst barns liv på sin samvittighed!" udbrød baronessen, idet hun knælede ned for at berolige barnet.

Frøken Schmidt gik tæt hen til vuggen og lagde sin hånd på baronessens skulder.

"Nu *må* vi tale om Anna Berg."

Da baronessen gjorde en uvillig bevægelse uden at svare, tilføjede frøken Schmidt:

"Vi må tale om Anna Berg, ikke for *hendes*, men for *Deres* skyld."

17

Frøken Schmidt og baronesse von Ravn var gået ind i kabinettet. Det var, som om de end ikke ønskede det lille, uforstående barn som vidne til denne samtale, hvis vigtighed de nu begge i lige grad var klar over.

Baronessen havde endnu ikke helt forvundet sin forbavselse over frøken Schmidts ejendommelige optræden:

"Hvad skal det sige, at vi må tale om Anna Berg for *min* skyld? – Hvad kommer den kvinde mig ved?"

"Det er en lang og meget indviklet historie, baronesse, og De aner ikke, hvor det er mig pinligt, at jeg netop skal fortælle Dem den i dette øjeblik, da De lige har været så glad og lykkelig ved Deres barn."

"Kan vi ikke holde barnet udenfor denne samtale? Barnet har jo dog i hvert fald ikke noget med den kvinde at gøre."

Frøken Schmidt nikkede, mens baronessen betragtede hende med et tvivlende udtryk næsten som en, man tror, der er gået fra forstanden. Frøken Schmidt strøg sig med hånden over panden og sagde:

"Jeg må samle mine tanker lidt. Jeg ved snart ikke, hvor jeg skal ende og begynde. Det hele løber sur for mig i dette øjeblik. Lad mig først sige Dem, at madam Schwalbe i går er blevet anholdt og i dag er belagt med arrest. Selv vil De i morgen blive tilsagt som vidne."

"Så har De altså anmeldt sølvtyverierne, frøken Schmidt."

"Ja og nej! Jeg har, således som De bad mig om, ladet foretage en undersøgelse under hånden. De ved jo selv, at der var en opdager her hos Dem."

"Jo-o! Det husker jeg såmænd godt nok. Det var mig meget ubehageligt, for det var en højst påtrængende og usleben personage, den samme herre."

"Han er imidlertid en ualmindelig dygtig politimand og var straks klar over, at det var madam Schwalbe, der i lange tider havde bestjålet Dem."

"Det kunststykke var måske ikke så stort. Jeg var i den seneste tid selv begyndt at nære mistanke til madam Schwalbe, som tidligere havde indgydt mig absolut tillid. Jeg havde intet imod at få vished i så henseende, for at jeg kunne afskedige hende, men jeg stolede på vor aftale, der gik ud på, at der ikke måtte foretages nogen anholdelse i sagen, såfremt det viste sig, at tyven hørte til mine omgivelser."

"Der er heller ikke sket nogen anholdelse af den grund. Sølvtøjstyveriet betragtes som ikke eksisterende, med mindre De vil gøre anmeldelse."

"Nej, jeg ønsker ikke at gøre nogen anmeldelse. Hos den kvinde har jeg født lille Kaj, og det glemmer jeg ikke. Det sølvtøj, madam Schwalbe har stjålet fra mig, kan hun beholde, jeg ønsker blot ikke at se hende oftere eller at have noget at gøre med hende. Men når det ikke er for sølvtyveriet, hvorfor i alverden er hun da anholdt?"

"Det er denne lille rangles skyld!" sagde frøken Schmidt, idet hun rakte den til baronessen.

"Den rangle! Ja, den havde opdageren såmænd også fat i. Men hvad kommer den rangle sagen ved?"

"De havde sagt til opdageren, at det er lille Kajs fødselsdag, der er indgraveret på den."

"Men det er det også."

"Ja, men til politistationen er barnet først anmeldt ni dage senere af madam Schwalbe."

"Det er jo slemt nok, men det er da ikke andet end en forsømmelse, som vel ikke kan medføre nogen større straf."

"Nej, det er ingen forsømmelse. Madam Schwalbe har efter sin egen tilståelse handlet med fuldt overlæg i forbryderisk hensigt."

"Plag mig dog ikke med den slags juridiske vendinger. Frøken Schmidt, hvad har hun gjort, og hvad kommer hendes sag mig ved?"

"Madam Schwalbe havde en kvinde, der ventede sin nedkomst, foruden Dem i sit hus. Den kvinde var Anna Berg.

Anna Berg var sat i pleje af en amagerkone, der hedder madam Sivertsen, og som stadig har vist staklen den største godhed. Af den grund er jeg kommet til at holde så meget af den kone, og Else, der tjener her hos Dem, er hendes datter, som jeg har anbefalet Dem."

"Så? Nå ja, men hvad så? Jeg forstår stadig ikke, hvad alt dette angår mig."

"Det var ikke et alt for stort beløb, som madam Sivertsen kunne betale for Anna, der kun havde et lille pulterkammer. Her fødte hun sit barn aftenen før, De fødte Deres, baronesse. Det var den 6. januar 1902."

"Ja, ja! Nå, og hvad så, menneske?"

"Så var det, at pengegriskheden kom op i madam Schwalbe.

Deres fader var død, og De var pludselig blevet meget rig. De kunne betale i dyre domme og ville vise Dem erkendtlig på alle måder, også senere. Anna Berg derimod var fattig og kunne intet betale.

Så fattede madam Schwalbe en plan, som hun selv påstår, var undfanget af hendes gode hjerte. Hun ville gøre Dem glad og lykkelig, hun ville befri Anna Berg for byrden ved at opdrage et barn, og hun ville skaffe sig selv en god betaler i stedet for en dårlig. Hun hævder, at hun selv syntes, at alle var bedst tjent med dette."

"Men hvad gjorde hun da?" udbrød baronessen i den højeste ophidselse.

"Mens Anna Berg sov, lagde hun deres barn i hendes barns vugge."

"Hun byttede børnene?"

"Ja!"

"Men hvorfor?"

"Fordi Deres barn udåndede to timer, efter at det var født, mens De var faldet i tryg søvn, så snart madam Schwalbe havde meddelt Dem, at barnet levede."

Baronessen sad og stirrede tomt hen for sig, uden at hun rigtig kunne forstå, hvad det var, frøken Schmidt meddelte hende.

"Men hvad blev der da af mit barn?" spurgte hun halvt som i drømme.

"Det var for at have dræbt det, at Anna Berg blev arresteret og dømt."

"Men barnet var jo dødt! – siger De."

"Ja! Anna Berg blev så forfærdet, da hun fandt sit barn dødt, og da hun forudså, at hun ville blive anklaget for at have dræbt barnet, at hun i den fremkaldte ophidselse kastede det lille lig i vandet. Kurven, hvori hun havde lagt det, blev imidlertid straks fundet, og da politiet – det var i øvrigt den samme opdager, som var her hos Dem – næsten umiddelbart efter brød ind til Anna Berg, indviklede hun sig i modsigelser, overvældet som hun var af begivenhederne. Man ville ikke tro hendes påstand om, at barnet var dødt, da hun kastede det i vandet. Det var i øvrigt madam Schwalbes udsagn, der blev det fældende."

"Men hun må jo være en ren forbryderkarakter."

"Hun forklarer selv, at hun mange gange har haft samvittighedsnag og oftere har tænkt på at aflægge fuld tilståelse.

Det hele kom så overraskende for hende. Hun havde tænkt, at alt ville gå glat. Da barnet var død på naturlig måde, ville dødsattesten blive udstedt, og Anna Berg var derefter fri for sit barn, som kun kunne være hende til byrde.

Da så Anna Berg fik den fortvivlede idé at kaste det døde barn i vandet, og politiet kom for at arrestere hende, blev madam Schwalbe bange for det ansvar, hun pådrog sig ved, hvad hun havde gjort. Hun sagde derfor, at Anna Bergs barn havde været levende kort forinden, det var blevet kastet i vandet. Da hun en gang havde afgivet denne forklaring, turde hun ikke tage den tilbage, da hun tilmed ville blive straffet for falsk forklaring. For at der ingen mistanke skulle opstå om forbytningen, ventede hun hele 9 dage med at anmelde Deres barns fødsel.

Vidste De noget om det, baronesse?"

"Ja," svarede baronessen og rødmede. "Madam Schwalbe kom en dag, da jeg var nået lidt til kræfter, ind til mig og fortalte grædende, at hun havde været så optaget af at passe mig under min sygdom, at hun ikke havde fået tid til at gøre anmeldelse om fødslen. Hun bad mig indtrængende om ikke at forråde hende, da det kunne bringe hende i ulykke."

"Og det gik De ind på?"

"Hvad skulle jeg gøre? Jeg troede hende jo så godt, og jeg ville nødig skaffe hende bryderier. Jeg kunne jo ikke ane, at der lå noget under."

"Nej, vist så! Uheldigt var det alligevel, og det er bedst, at De straks, når De kommer op i retten, taler ganske uforbeholdent, at De ikke skal få noget falsk skin imod Dem."

"Hvad mener De, frøken Schmidt?" spurgte baronessen forskrækket.

"Madam Schwalbe påstår, at De altid har været så god ved hende. Hun vidste, hvilken hjertesorg det ville være for Dem at skilles fra barnet, og det har været en af grundene til, at hun intet har røbet."

"Hun har da vel ikke villet gøre mig til sin medskyldige?"

"Nej, det har hun dog ikke. Men havde hun troet, at anmeldelsen om sølvtyveriet var kommet fra Dem, anser jeg hende for at have været i stand til alt. Og havde jeg ikke på forhånd, inden madam Schwalbe afgav sin tilståelse, forklaret, hvorfor De ikke ønskede sølvtyverierne anmeldt, så kunne De, ved Deres iver for at skåne hende, have fået skinnet imod Dem."

"Uf, hvor det er modbydeligt alt sammen," udbrød baronessen, men idet en tanke pludselig slog ned i hende, tilføjede hun:

"Men hvis sølvtøjstyverierne slet ikke var blevet bragt på bane, så var alt dette altså slet ikke sket?"

"Nej, og så havde Anna Berg endnu siddet som barnemorderske i kvindefængslet, foragtet af alle som værre end et dyr, ikke mindst af Dem selv, baronesse!" svarede frøken Schmidt skarpt.

Baronesse von Ravn stirrede forfærdet på opsynsdamen og udbrød lidenskabeligt:

"Nej, frøken Schmidt! De må ikke tro det om mig. De må ikke tro, at jeg er et ondt menneske, der ville have ønsket, at en uskyldig skulle lide, for at jeg selv kunne være lykkelig. Men det tror De jo heller ikke, vel, De, der kender mig så godt? Det var blot en desperat tanke, der fo'r mig gennem hovedet, da det frygtelige budskab helt forvirrede min hjerne."

"Nej, nej! Sådan noget tror jeg ikke. Jeg forstår godt Deres fortvivlelse, og det gør mig så ondt, at det skulle være mig, der måtte tilføje Dem slaget. Men der var jo intet andet at gøre, end hurtigst muligt at få den uskyldige renset."

"Nej, selvfølgelig! Og nu må vi se på alle måder at gøre godt, hvad der er forbrudt. Men De må lade mig være alene, frøken Schmidt. Jeg trænger til at samle mine tanker."

"Vist så! Gør Dem ingen ulejlighed. Jeg skal nok selv finde ud. Farvel!"

Frøken Schmidt forsvandt lydløst ud i entréen, hvor hun mødte Else, der hjalp hende tøjet på.

"Nå, er du så godt tilfreds, Else?"

"Jo, tak, frøken Schmidt. Der er jo blot det med de tyverier, som trykker mig lidt."

"Det skal ikke trykke dig længere, Else. Fremtidig sker der ikke flere tyverier. Der er foregået underlige ting, som jeg ikke har tid at forklare dig nu. Hvis du ser din moder, så sig hende, at Anna Berg allerede bliver løsladt i morgen, og at Anna er uskyldig."

"Uskyldig!" udbrød Else og slog forbavset hænderne sammen, mens hun stirrede efter frøken Schmidt, der forsvandt ned ad trapperne.

Et kvarter senere havde købmandens telefon allerede sendt den store nyhed ind til frugthallen.

18

Det tegnede til at blive tidligt forår.

Der var allerede den gæring i luften, den uro i naturen, den længsel i sindene, der også trænger ind gennem fængslets mure og fylder fangerne med en kriblende frihedstrang.

Da fløj rygtet fra celle til celle, fra arbejdsstue til arbejdsstue, båret frem på vandrørenes og vægbankningens trådløse telegrafapparat, der trods al påpasselighed er i uafbrudt funktion i et fængsel: En uskyldig dømt skal løslades!

Og denne første, korte, sensationelle efterretning efterfulgtes hurtigt af yderligere detaljer, der slugtes af fangerne, mens de sad med åben mund og stirrende øjne i åndeløs spænding for ikke at overhøre et eneste af de små slag, der bragte dem bud fra usynlige og ukendte bankeånder.

Og skønt længslerne gærede i alle sind og på en gang udvidede og sammensnørede hjerterne, så var der dog ikke en eneste fange, der følte misundelse mod den lykkelige, for hvem fængslets port nu skulle åbne sig.

Langt snarere var der en følelse af befrielse og lettelse i, at retfærdigheden dog havde sejret, selv om den en kort tid havde kunnet ledes på vildspor. Fanger var altså ikke døde og nedsænkede i mørke og glemsel. Også over dem var der et Forsyn, der vågede, og som straffede og belønnede.

For ingen kom efterretningen mere overvældende end for Anna Berg selv. For det var jo ikke blot befrielse og oprejsning, opklaring af et mysterium, som hun aldrig selv havde kunnet

udgrunde eller blot ane sammenhængen i, og imødestrømmen af alles varme, kærlige sympatitilkendegivelse, men det var noget langt, langt mere; det var selve tilbagegivelsen til moderen af det barn, som hun af og til i de mørkeste, mest deprimerede øjeblikke havde dvælet ved i tankerne med det spørgsmål i sin ophidsede hjerne: Har du alligevel ikke myrdet det? Det må jo dog alligevel være sådan, siden de alle siger det, og du sidder her!

Og dog eller måske rettere derfor virkede meddelelsen ikke straks befriende på Anna Berg, da frøken Schmidt overbragte hende den med en forsigtighed som den, med hvilken man forbereder budskabet om en stor sorg. For selv om glæden ikke dræber, så overvælder den i fængslet, som solen får de øjne til at svide, der længe har været i mørke.

En hel time græd Anna Berg da, inden lykken langsomt gik op for hende for at rense og udlufte hendes lille sjæl for enhver bitterhed.

Mens Dirke-Trine, som den gamle forbryderske hun var, sad spekulativ over sine poser og tænkte på, om hun ikke egentlig også var bedre, end man ville gøre hende til, var Sorte-Kristine i den syvende himmel.

Hendes på bunden gode hjerte var ikke blot rørt over den lykke, der var vederfaredes Anna, ligesom hendes romantiske natur følte sig i høj grad begejstret ved at have siddet sammen med en virkelig uskyldig, men det, der var sket, var også en enestående triumf for Sorte-Kristine selv. Hun havde jo spået, at sådan ville det gå. Hun havde læst det ud af Annas drøm ved juletid, og de andre fanger betragtede hende derfor i dag næsten med en art ærefrygt.

Selv opsynet kunne ikke lade være at skotte til hende, og da opsynet i et fængsel altid føler sig mest usikker i sin samfundsnyttige virksomhed på de dage, da retfærdigheden røber sine vildfarelser, så fik Sorte-Kristine, ganske mod det ellers så ubøjelige reglement, tilladelse til at følge sin rent ud ubetvingelige digtertrang.

Efter at alle løsladelsesformaliteter var iagttaget, og Anna Berg var iført sine egne klæder, kom hun ned på assistentens kontor. Og her modtog hun da ikke blot sin forlovelsesring og de små pakkenelliker, der vakte så mange minder hos hende, men også nogle gode og venlige ord og de surt erhvervede arbejdspenge. Og endelig følgende digt, skrevet af Sorte-Kristine med stor, lidt ubehjælpsom hånd:

Der ligger ude på Kresjanshavn
Et hus, som er fuldt af længsel,
Af mørke ræjsler, af gråj og savn,
For det er vort kvindefængsel.

For mej så ofte slo i dets slå,
Og dommen var streng men gyldi.
Men nu på stand døren sig åbne må
For en engel vid og uskyldi.

Ja, fri er du lille Anna nu;
Thi dukker sig vort øje;
Tænk tit ledt på os herende, du,
Og hels så Sjalottes bøje.

Mens Sorte-Kristine havde svælget i de følelser, som havde fundet udslag i dette digt, der fik Annas tårer til at flyde, så

havde også mange andre hænder været i travl aktivitet i anledning af Annas løsladelse.

Disse hænder var journalisternes. Til morgen havde bladene været fulde af beretninger om Anna Bergs roman fra dom til oprejsning, og de små middagsblade, der nu spredtes over byen som et snefog, bragte yderligere enkeltheder.

De diskuteredes overalt, særlig på Christianshavn, der ligesom følte en slags lokalstolthed over sin martyr, og ikke mindst i *Hyttefadet*, hvorfra det første spor var udgået, som havde ledet til Anna Bergs arrestation.

Her var der som altid i middagsstunden et stærkt og broget liv.

De jævnere elementer, der kun kom for at få noget drikkelse til maden, var med en vis spænding i færd med at pakke ud for at se, hvad mutter i dag havde ladet vanke.

De, der var bedre beslåede, sad og stirrede spejdende ind i det lille, propre køkken, hvor de blankpolerede messingkar skinnede som sole, og hvor den af renhed glinsende værtinde var travlt beskæftiget med at stege og brase, mens hendes mand sad i hestehårssofaen og fik et slag kort.

En svend i hvide klæder kom ovre fra møllen. Han var straks i livlig diskussion med en lille klynge af stamgæster. Manden var synligt ophidset, for der var en drilagtig facon i den måde, på hvilken de andre tiltalte ham i dag:

"Det var jo dig, der gjorde den store opdagelse med kurven."

"Ja, for Fanden! Det kan jeg da ikke gøre ved. Jeg sagde blot, at jeg havde set den anden halvdel af kurven, og det havde jeg jo også."

"Hvad var det, du fik i belønning 'for at have fundet forbrydelsens spor', som der stod i bladene?"

"Skal det være en skose?"

"Nej, vist ikke nej, vi spø'er jo bare."

"Nå, ja, assistenten gav mig tyve kroner i dusør, og dem tog jeg imod. Det ville andre vel også have gjort?"

Der var ingen, der svarede, og mølleren, der nu var blevet ildrød i hovedet, fortsatte i den højeste ophidselse:

"Vrøvl vil jeg s'gu ikke ha' for de penge. Så vil jeg hellere gi' dem tilbage."

"Det synes jeg ikke, der er meget mening i!" sagde en ældre skipper med et lunt træk om den smalle mund. "Hvis politiet får pengene igen, så er der jo ingen fornøjelse for nogen."

"Hvad skal jeg da gøre?"

"Jeg synes, vi skulle ha'e en omgang på den uskyldigt dømtes velgående."

Dette forslag, der meget praktisk i lige grad talte til hjertet og maven, gjorde stor lykke og blev hilst med almindeligt bifald.

"Jamen, jeg har s'gu ingen penge hos mig!" sagde mølleren lidt flov. "Kan jeg få kredit?" råbte han op til værten.

Denne, der sad lige i et stykke dejlig stegt ål, hvis fedme forhøjede hans velvilje, svarede kun ved at nikke energisk, mens fedtet flød ned over hagen fra den madfyldte mund.

Der blev stillet bajere rundt i hele stuen, også til en mand, der sad i en krog og krøb sammen med et stort tørklæde om halsen til trods for det milde forårsvejr. Det syntes næsten, som om han sad og tænkte, en sport, han åbenbart sjældnere hengav sig til, for han stønnede formelig ved det.

Mølleren slog bunden af sit krus mod bordpladen til hilsen, og alle løftede glassene. I det samme blev et nyt eftermiddagsblad, der havde været forsinket for at få det sidste ny med, kastet ind gennem døren på det nærmeststående bord.

En ung sømand greb det og åbnede det, mens de andre nysgerrigt spurgte:

"Er der noget nyt?"

Sømanden, der åbenbart ikke var vant til at læse alt for hurtigt, lod blikket løbe ned langs en af siderne. Det standsede ved nogle linjer, der var skrevet med store, fede typer og lød således:

> Efter hvad vi i yderste øjeblik erfarer fra pålidelig kilde, vil Anna Berg ifølge justitsministeriel ordre blive løsladt i dag klokken 12 fra straffeanstalten på Christianshavn.

"Det er jo om ti minutter!" sagde en af gæsterne.

"Skal vi så gå hen og gi'e hende et hurra?" sagde mølleren, hvis samvittighed trængte til al den renvaskning, den kunne få.

Forslaget vandt almindeligt bifald, og ligesom hin vintermorgen, da man tumlede ud for at se kurven, løb gæsterne fra *Hyttefadet* nu med mølleren i spidsen ad Torvegade til kvindefængslet og troppede op ud for hoveddøren. Gennem denne skulle Anna Berg lukkes ud, da hun på grund af sin beviste uskyld ikke var at betragte som en fange, der løslades, men som en fri kvinde, der aldrig har været straffet.

Udenfor hoveddøren holdt en vogn. En amagerkone var selv kusk. Hun sad glad og jovial på bukken og knaldede utålmodigt med pisken.

"Ved De no'et om, at *hun* skal løslades i dag, madam Sivertsen?" spurgte en af gæsterne fra *Hyttefadet*.

"Hvad for en hun?"

"Hende, der er dømt uskyldig."

"Ja, det har sin rigtighed," svarede madam Sivertsen, "for jeg holder netop her for at hente hende."

Der gik nogle minutter, mens alle enkeltheder genfortaltes mellem de ventende. Så hørte man tolv dybe slag fra Frelserens kirke, og døren til kvindefængslet åbnedes.

Anna Berg trådte ud bleg og bevæget ved siden af Inger, der havde hentet hende.

En mumlen gik gennem klyngen, der stod samlet udenfor, og idet mølleren tog sin hat af, råbte han:

"Længe leve den uskyldig dømte! Hurra! Hurra! Hurra!"

Anna Berg betragtede forbavset de mange mennesker, som hun slet ikke kendte, men madam Sivertsen, der hadede alt, hvad der vakte opsigt, sagde hurtigt:

"Kom her op til mig, min pige!"

Anna Berg kravlede i en fart op på bukken, mens Inger tog plads bag i. Madam Sivertsen piskede på hestene, og af sted gik det ad vejen til Dragør.

Mændene stod et øjeblik betuttede. Så råbte mølleren atter:

"Amagermor længe leve!"

Og under denne sidste hilsen forsvandt vognen.

19

For Anna Berg var det som et eventyr atter at føle den friske luft vifte huden, der brændte som i feber, og fylde lungerne, som næsten ikke kunne rumme denne uvante og pludselige overflod.

I susende fart gik det af sted. Madam Sivertsen sad så stolt på sin buk, som kørte hun for en prinsesse. Men ingen af dem vekslede et ord. Kun af og til stak Anna Berg ligesom kærtegnende sin arm ind under madam Sivertsens og blev siddende sådan i nogen tid, mens amagerkonen på sin side klemte den lille hånd fast ind til sig. Så tvang kørslen hende imidlertid til atter at slippe.

Man var nu omtrent nået ud til Dragør, hvor der var hejst flag på flere af de små huse. Anna Berg lagde mærke til det og spurgte:

"Er der nogen fest i dag, siden de flager?"

Det var de første ord, hun havde sagt, siden de havde forladt fængslet.

"Om der er nogen fest i dag!" udbrød madam Sivertsen muntert. "Og det spørger du om. Det er jo for dig, de flager, lille Anna."

"For mig!"

Anna Berg blev endnu mere stille. Hun følte sig på én gang så glad og dog så beklemt. Alt dette var kommet så overvældende.

Nu var man lige ved Dragør og kunne allerede høre bruset af vandet og mærke den salte luft. Anna Berg snøftede den

formelig i sig i små portioner, den var for stærk til, at hun kunne tage meget af den på en gang.

I småhaverne kom folk frem og svingede med hattene, mens de råbte:

"Velkommen! Velkommen til Dragør!"

Udenfor madam Sivertsens lille hus med de stærke farver og de mange blomster bag de små ruder stod Else. I hånden havde hun en stor buket friske violer, som hun rakte Anna Berg, der følte sig helt beruset af den vellugt, som strømmede hende i møde. Else betragtede halvt nysgerrigt, halvt forlegent Anna Berg, hvis skæbne så levende havde interesseret hende. Så gav hun hende næsten genert et kys, mens begge fik tårer i øjnene.

Også på madam Sivertsen gjorde det lille, jævne optrin stærkt indtryk, men hun hørte til de robuste naturer, der ikke kan lide at vise deres følelser.

"Lad os nu få Jokum sat ind i stalden, og så skal vi have noget at leve af. Det kan vi nok trænge til alle sammen. Maden er vel færdig?"

"Ja!" svarede Else, mens hun var i færd med at tage seletøjet af Jokum for at trække den ind i dens bås. "Og der er også en overraskelse."

"En overraskelse! Hvad er det?"

"Ja, det vil du få at se, mor, når vi kommer ind."

"Der er altid så meget hemmelighedskræmmeri med de unger!" brummede madam Sivertsen godmodigt.

Så gik man indenfor.

I spisestuen, hvor det lyste fra væggene af gammelt, blankpoleret kobbertøj, var der for enden af bordet anbragt en art højsæde. Det var en mægtig, udskåren stol med hynder i.

Anna Berg strittede imod, men Inger og Else tog hende hver ved sin arm og bragte hende trods hendes modstand til sæde, mens madam Sivertsen sagde:

"Genér dig ikke, mit barn. Sæt dig kun i højsædet. Det er den største udmærkelse, vi kender her i huset, og du har fortjent den mer end nogen. Vi holder os til Bibelens ord: De, der fornedres, skal ophøjes."

Inger kom ind med en stor, dampende terrin med kødsuppe.

Madam Sivertsen øste en vældig tallerken fuld af suppe, boller og grøntsager op og satte den foran Anna Bergs plads, ved hvilken der var anbragt et lille dannebrogsflag på en stang.

"Spis nu, mit barn, og lad det smage dig godt. Det er nok længe siden, at du har fået en kødsuppe som den, vi laver her på Amager," tilføjede hun med en husmoders berettigede stolthed.

Anna Berg svarede ikke. Hun begyndte at spise ganske langsomt, mens et par store tårer nu og da rev sig løs fra øjenvipperne og trillede ned over de gulnede kinder.

Men som for at tilkendegive, at disse tårer ikke var sorgens, men den alt overvældende glædes, nikkede hun af og til med et lysende blink i de fugtige øjne snart til madam Sivertsen, snart til Inger og snart til Else, der var helt optaget af at følge alle hendes bevægelser.

Og de tre rare mennesker nikkede igen. De forstod alle hendes tavse rørelse, og de vidste heller ikke selv, hvorledes de skulle få begyndt på at tale om de mange ting, som nu snart måtte bringes på bane.

Så spiste man da i tavshed suppen og det dejlige, saftige peberrodskød med de søde korender, hvorefter en stor lagkage

blev bragt ind på bordet. Oven på den var der med vældige sukkerbogstaver skrevet: *Velkommen!*

"Nå, hvad var det så med den overraskelse?" spurgte madam Sivertsen. "Jeg synes, den lader vente lidt længe på sig."

"Her er den!" sagde Else, idet hun et øjeblik forsvandt og derefter kom tilbage med en meget fin flaske. "Den skal vi drikke til kagen."

"Skal vi det? Hvem har sagt det?" spurgte madam Sivertsen.

"Det har baronessen," svarede Else lidt spagt. Det forekom hende, at der havde været et ejendommeligt tonefald i moderens stemme.

"Så? Lad os vente med at drikke den til en anden gang, min pige, og hilse på Anna i vor egen most."

Lidt skuffet stillede Else flasken til side, mens moderen ligesom undskyldende tilføjede:

"Det er ikke for at være storagtig, men fra baronessen må vi have helt anden besked, inden vi kan tænke på at modtage nogen slags gave eller opmærksomhed fra hende."

Der blev en pause, der ikke var langt fra at virke pinlig. Ved nævnelsen af baronessens navn var Anna atter blevet fuldt optaget af den tanke, der uafbrudt havde beskæftiget hende i de sidste dage før løsladelsen: Hvornår skulle hun dog se sit barn, og hvorledes ville det første møde blive mellem hende og baronessen?

De andre var sikkert optaget af den samme tanke, og det var, som om Else vidste besked med noget, som hun ville frem med. Men inden det lykkedes hende, hørte man lyden af en vogn, der standsede udenfor.

"Baronessen!" udbrød Else i en hemmelighedsfuld tone, efter at hun havde kastet et flygtigt blik ud gennem vinduet.

Alle rejste sig. Døren gik op, og en mørk, bleg dame, der var helt sortklædt, trådte ind i stuen. Hun hilste med et svagt smil, og idet hun henvendte sig til madam Sivertsen, sagde hun:

"Tillader De, at jeg må være lidt alene med Anna Berg. Jeg ønsker gerne at tale med hende under fire øjne."

"Det forstår jeg så godt," svarede madam Sivertsen, "og jeg takker Dem for, at det er Dem, der straks har gjort det første skridt til, at den sag, der ligger os alle på sinde, kan blive bragt i orden."

Med disse ord åbnede madam Sivertsen døren til stadsstuen og lod baronessen træde ind fulgt af Anna Berg, der med en frygtsom nysgerrighed iagttog den kvinde, om hvem hun havde hørt tale så meget, og som mod sin vilje var kommet til at spille en så skæbnesvanger rolle i hendes liv.

Så snart de to var blevet alene, gik baronessen lige hen til Anna Berg, tog hendes hoved mellem sine hænder og kyssede det, idet hun sagde:

"Kan De tilgive mig al den sorg og lidelse, som De har måttet udstå for min skyld?"

Anna Berg, der aldeles ikke havde været forberedt på en sådan modtagelse, ja, som endog havde tænkt sig, at hun måske ville komme til at føre en kamp med denne kvinde, blev aldeles overvældet af denne modtagelse. Idet hun brast i en heftig gråd, udbrød hun:

"Men jeg har jo intet at tilgive Dem, der er uden skyld i det, der er sket."

"Jo, mit barn, De har meget at tilgive mig, uden at De måske ved noget af det. Jeg har dømt Dem hårdt og uretfærdigt, men jeg er også blevet frygtelig straffet for mit hovmod og min selvgodhed. Men sig, at De tilgiver mig, det vil lette mit sind noget. Sig det!"

Anna Berg nikkede, og idet baronessen atter kyssede hende, sagde hun:

"Og så har jeg min smerteligste pligt tilbage: at overgive Dem det barn, der var blevet mit livs lys og håb, men som med rette tilhører Dem."

Baronessen gik hen til vinduet, åbnede det og gav en ordre.

Anna Berg var sunket ned i en stol. Følelsen havde fuldstændig overvældet hende, så at hendes ben ikke længere formåede at bære hende. Nu skulle hun altså se det barn, som hun kun erindrede som i en drøm, og for hvis skyld hun havde tilbragt de mange, tunge timer i kvindefængslet.

Det varede lidt, en evighed, syntes Anna Berg, så åbnedes døren. En stor, svær amme i hedebodragt trådte ind med den selvtillid, der udmærker alle af hendes lige.

På armen havde hun et lille barn, der var klædt i en lang, fin, hvid kjole med blå silkebesætning, og hvis lille ansigt med de ejendommeligt store, klare øjne sad dybt inde i en varm, blød kyse.

Anna Berg betragtede med et næsten ængsteligt udtryk det lille, fine barn. Var det virkelig hendes? Hun havde foretrukket, at hun havde genfundet det fattigt og hjælpeløst. Hvad var hun i dette gensynets øjeblik for dette barn? Intet! En fremmed! En fattig fugl, der med forpjuskede fjer kom flagrende ind i et

gyldent bur for at hente sin lille unge ud af den lune bolig til en fattig rede i storm og slud!

Men alligevel, det var jo dog hendes barn, og med voldsomhed kastede hun sig over det og dækkede det med kys.

Barnet gav sig til at græde og prøvede med de små hænder at værge for sig, mens den store amme med ærgerlig og fornærmet mine glattede dets fine kjole ud.

Anna Berg stod bleg og beskæmmet med bævende læber, men baronessen tog kærligt hendes hånd og sagde:

"Må jeg også i fremtiden få lov til at have en lille andel i det barn? Skal vi to prøve på som gode venner at opdrage det i forening?"

Slutning

I kvindefængslet på Christianshavn er der nu ikke nogen fange, som ikke kender en altid sortklædt dame, der går under betegnelsen: Baronessen.

Stadig er hun parat til at hjælpe, for hun har lært at forstå enhver forbrydelse, i hvert fald i dens oprindelse, og derfor også at tilgive den, i hvert fald når den er angret og sonet.

Men først og sidst har hun lært gennem lang erfaring, at al virkelig humanitet på forbryderområdet må bestå i: dels at hindre forbrydelsen, dels at hindre forbrydelsens gentagelse, når den en gang er begået.

Mellem de forbrydelser, som baronessen ganske særligt prøver på at modarbejde, står barnemordet i første række.

Sammen med sin veninde frøken Schmidt, som hun altid tager med på råd ved udøvelsen af sit humanitetsværk, har hun derfor oprettet et hjem for kvinder, der føder første gang, og det er lykkedes hende at vække interesse for sin tanke hos en komité af damer, som har sikret hjemmets eksistens, også i fremtiden.

Men samtidig arbejder baronessen for sine egne midler med en stadig usvækket iver på at skabe en nogenlunde betrygget eksistens for de kvindelige fanger, der løslades af fængslet uden at være tilstrækkeligt udrustede til at genoptage livets kamp.

Ved benådningerne i anledning af kongeskiftet har hun været særlig virksom, og hun har haft held med sig, fordi hun kender fangerne. I kvindefængslet har hun nemlig oftere haft lejlighed

til personligt at tale med dem, idet fængslets porte står åbne for hende i henhold til en særlig justitsministeriel tilladelse.

I det private liv fører baronessen en meget stille tilværelse. Man ser hende så godt som aldrig udenfor hendes hjem, når velgørenhedsarbejdet ikke påkræver hendes nærværelse, og hun modtager meget sjældent besøgende uden om søndagen.

Men om søndagen har hun altid gæster, og gæsterne består af en ung moder og hendes barn. Det er Anna Berg og hendes lille søn Kaj.

Anna Berg har forandret sig en del. Hun ser nu sund og frisk ud. Hun har overtaget frugthallen på Christianshavns torv, efter at Inger Sivertsen, der hidtil har bestyret den på sin moders vegne, er blevet gift med en ung sømand fra Dragør, hvis fader er lods. For hjælp fra baronessens side har Anna Berg ikke haft brug, idet der er blevet tilstået hende en efter hendes forhold ret betydelig sum som erstatning for den hende overgåede uforskyldte domfældelse.

Forretningen går godt, da hendes skæbne har vakt almindelig deltagelse på Christianshavn, og da hun har en god hjælperske i den lille amagerpige Else, der er en køn og afholdt ekspeditrice i hendes forretning.

Mellem dem, der af og til er gæster i de små værelser, som danner beboelseslejligheden bag frugtudsalget, er den altid stille og melankolske Ni. Hun har et jævnt udkomme og nærer en ejendommelig blid, indadvendt taknemmelighed mod dem, der atter har hjulpet hende på fode, men man ser aldrig et smil på hendes læber, som næsten altid er lukkede og tavse.

Det stille liv i de små stuer er en enkelt gang blevet afbrudt af en meget højrøstet besøgende. Det var Sorte-Kristine. Hun var

klædt i en spraglet dragt og bar en hat med en mægtig fjer. Hun talte om opholdet i kvindefængslet på en gemytlig, støjende måde, der stødte den stilfærdige Anna og som nærmest mindede om den facon, som visse mennesker bruger, når de skal fortælle oplevelser fra en besværlig, men nu vel overstået rejse.

Med et skuldertræk omtalte Sorte-Kristine den gamle medfange Dirke-Trine, der var "røget i spjældet" fjorten dage efter, at hun var blevet benådet i anledning af kong Frederiks tronbestigelse.

"Er det nu ikke sørgeligt," sluttede Sorte-Kristine sin beretning, "at der er folk, som ikke vil skønne på det gode, man gør for dem."

Og med disse ord sukkede Sorte-Kristine ved tanken på Dirke-Trine og madam Schwalbe, der nok heller ikke i alle måder havde opført sig, som hun burde, efter at hun var blevet løsladt af kvindefængslet på betinget benådning.

Mens man drak kaffen, som Anna Berg imidlertid havde stillet på bordet, svulmede Sorte-Kristines veltalenhed efterhånden over alle bredder. Hun talte mest om sig selv og den udmærkede stilling, hun havde skabt sig. Hvor glimrende den var, fik Anna Berg kun et usikkert begreb om derigennem, at Sorte-Kristine ved afskeden lånte ti kroner. Ikke fordi hun trængte til dem, men fordi hun uheldigvis havde tabt sin portemonnæ.

Der er foreløbig intet tegn på, at hun har fundet den igen.

Den altid gemytligt skinnende sol er madam Sivertsen. Der er fest i de små værelser bag frugthallen, så ofte hun kommer på besøg, og det sker tit.

Særlig den lille Kaj hænger ved hende med stor hengivenhed og kalder hende bedstemor.

Bedstemor er altid mild og venlig og fuld af sukkergodt i alle lommer.

Kun én gang har hun sat sådan et ansigt op, at lille Kaj var ved at blive helt bange for hende og briste i gråd.

Det var en søndag, da drengen stod strålende af selvbevidsthed i sin fulde puds.

"Men Kaj dog!" udbrød madam Sivertsen og slog hænderne sammen af beundring over den lille, kønne fyr, "hvor skal du dog hen i al den stads?"

"Jeg skal hen til min fine mor!" sagde drengen.

Da var det, madam Sivertsen rynkede brynene og sagde:

"Lille Kaj! Husk altid vel på, at du har kun én mor, det er din rigtige mor, og det er en fin mor, det skal du nok en dag komme til at forstå."

Helt har lille Kaj endnu ikke forstået, hvad den brave amagerkone mente, men for hver dag, der går, begynder han at forstå det bedre og bedre.

Om "Kvindefængslet"

Forfatter: Carl Muusmann (1863-1936).
Org.udgave: *Kvindefængslet.* Dansk Rejse-Biblioteks Forlag, København 1913. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Udsnit af et gammelt postkort af Christianshavns Torv med kvindefængslet.

ISBN 978-87-7979-997-4
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-222-7 (Ølstykke 2011).

www.ebib1800.dk

